

Armes de barri

Lluites per l'habitatge
i autoorganització

Títol: *Armes de barri*

Subtítol: *Lluites per l'habitatge i autoorganització*

Col·lecció: Projectils

Edició i traducció: Rafa Arques

Maquetació: Ester Jiménez

Diseny de col·lecció i cobertes: Jordi Arques

Editorial Milvus

www.editorialmilvus.net

info@editorialmilvus.net

Alcoi - Albaida

Primera edició: abril 2020

Segona edició revisada: setembre 2020

ISBN: 978-84-948756-4-9

Depòsit legal: A-119-2020

Impressió: BookPrint

Es pot reproduir lliurement sense finalitats comercials.

S'ha de citar els autors, l'obra i els editors.

Per a qualsevol altre ús contacteu amb l'editorial.

Armes de barri

Lluites per l'habitatge
i autoorganització

Federación Anarquista de Gran Canaria
Sindicat de Barri del Poble Sec
Espai Veïnal del Cabanyal

milvus

2020

Editorial

Considerem important reconstruir i conservar les tradicions combatives i és per això que publiquem aquest llibre. A més, la qüestió de l'habitatge, no ens sembla precisament de segon ordre¹. Per al cas que ens ocupa, existeixen referents històrics que tot i ser llunyans en el temps mantenen un vincle directe. Ens referim a les vagues de lloguer, com les que van tenir lloc el 1907 a l'Argentina i, més especialment, el 1931 a Barcelona². Protagonitzades, com els conflictes actuals, per gent que patia la misèria en la seua carn. Ahir com avui, gràcies a la tasca conscient de persones i col·lectius, les directament afectades troben en les idees antiautoritàries un motor per a la lluita. En superar la visió individualitzada del problema i traslladar-lo a una dimensió col·lectiva, el model social trontolla i queda en tela de judici.

Considerem que aquesta visió combativa, a través del seu exemple pràctic, posa sobre la taula un plantejament important: l'autoorganització vs. l'assistencialisme. En eixe aspecte resulta xocant descobrir que actors socials, teòricament antagònics —des d'alguns sectors de la lluita per l'habitatge a la patronal immobiliària—, coincideixen en una part de la seua anà-

lisi: es tracta d'un problema polític. En conseqüència, li correspon a l'Estat solucionar-lo, ampliant el parc d'habitatge públic, promovent el lloguer social, millorant els serveis d'assistència, etc. D'aquesta forma, el model social —desigualtat, turistificació, precarietat, etc.— queda pràcticament intacte, pendent d'aquests detalls relatius a la seua constant reestructuració. Els exemples aquí recollits, per contra, tenen el mèrit de posar la qüestió social al centre i fer emergir l'antagonisme subjacent. Així, el moviment popular, plural i divers, va dibuixant un full de ruta comú amb una agenda i un programa propis, amb la mateixa lluita com a vehicle i objectiu.

Nosaltres apostem per la creació d'arxius on queden recollides aquestes experiències, que sorgisquen i queden consignats dins dels canals populars i autònoms, fora de les institucions i dels àmbits estrictament comercials. És important mantenir aquesta independència perquè, massa sovint, des del poder s'adopten els discursos combatius per domesticar-los, buidar-los de contingut, tornar-los inofensius i convertir-los en espectacle. En eixe sentit, més enllà de deixar constància i difondre aquestes lluites, tant de bo aquest llibre contribuísca a l'enfortiment d'aquest moviment. Per una banda, com a eina per a projectes que enceten o es troben immersos en processos similars; i per altra, com a transmissor en l'intercanvi de coneixements entre experiències ja consolidades. Sabem que els col·lectius que han participat escrivint els tex-

tos que segueixen no són els únics, què hi ha molts més. Nosaltres considerem les seues aportacions representatives d'un moviment ampli, sense lideratges ni avantguardes, obra de les seues mateixes protagonistes, que avança per un caminar comú. Endavant, doncs, la resistència veïnal!

Federación Anarquista de Gran Canaria

La Federación Anarquista de Gran Canaria (FAGC) naix a recer del 15M, durant els mesos d'estiu del 2011, en les places. Sorgeix de la confluència de diferents individualitats i col·lectius formals i informals provinents de diferents municipis de Gran Canària. Amb el temps s'hi sumarien moltes simpatitzants de les assemblees populars que es van fer anarquistes "sobre la marxa", motivades per la nostra contundència i negativa a permetre que associacions i partits pogueren controlar el moviment. Al principi érem una organització que destacava sobretot per la seua combativitat i conflictivitat, però amb un treball i discurs politicosocial bastant convencional dins dels paràmetres anarquistes. El nostre primer cop de timó es va produir amb el desallotjament de l'acampada del 15M en la plaça de Sant Telm. En ella pernoctaven moltes persones sense llar que amb el desallotjament van perdre el seu únic refugi. La majoria del moviment va ignorar aquest problema, però nosaltres, que ja comptàvem amb alguna experiència okupant, ens vam veure en la necessitat d'actuar. Va ser així com vam cedir un espai recentment okupat per a real·lotjar a les companyes i vam obrir un nou immoble amb la mateixa finalitat. No obstant això i malgrat aquesta experiència —que ens va reportar la primera

detenció i enjudiciament des que es va fundar la Federació—, el nostre anarquisme, cada vegada amb major projecció mediàtica —relacionada sobretot amb enfrontaments, com boicots als sindicats grocs o baralles amb nazis—, seguia sense tindre relació amb els problemes reals de la gent. Moltes de nosaltres no volíem seguir en eixa direcció, així que ens vam replantejar la totalitat de la nostra estratègia.

La realitat econòmica i social a Canàries és la pròpia del nostre enclavament geogràfic, però no la del nostre suposat estatus polític. Som una part, no reconeguda, de l'anomenat “Tercer Món”. Les dades actuals no són molt diferents de les dels anys de plom de l'última “crisi” (2008-2014). Continuem sent una de les regions més pobres de l'“Europa política”, amb un dels nivells de desocupació més alts de l'Estat —240 mil parades sobre una població activa d'1.300.000—; un nivell de pobresa i exclusió social del 40 % —el 60 % de les canàries afirmen no poder arribar a fi de mes—; i també comptem amb la infància més pobra de l'Estat —el 35 % de les xiquetes canàries són pobres.

Tota aquesta situació es veu augmentada pel nostre model econòmic, completament terciaritzat i dependent del turisme. La turistificació a les illes és invasiva i voraç. Tenim una població de 2.100.000 habitants i hem rebut, només aquest 2019, a quinze milions de turistes. A Canàries hem passat, del monocultiu agrícola imposat durant l'últim quart del segle XX³, al monocultiu turístic. El turisme no sols ha degradat les condici-

ons laborals, a causa de la seua fluctuació, nul·la reparició de la riquesa i precarització laboral, sinó també les condicions habitacionals. Amb aquest volum de població flotant, el turisme ja no es limita a residir en zones turístiques —quasi tot el sud de l'illa està destinat a la població turística europea—, sinó que s'ha estés fins a les zones residencials. Per tota la costa, ha anat espentant a la població residencial a l'interior de l'illa, confinant-la en barris-dormitori perifèrics, cada vegada més vastos i degradats. Aquest procés gentrificador⁴, propiciat pel fenomen del lloguer vacacional, ha provocat que en els últims cinc anys el lloguer a Las Palmas de Gran Canaria —capital de l'illa—, haja pujat un 45 %; tenint un dels lloguers més cars de l'Estat —la mitjana a la província de Las Palmas és de 997 euros—, juntament amb un dels salaris més baixos. Això ha ocasionat un flux constant de desnonaments⁵.

Si en els anys de la “crisi” les expulsions es produïen principalment per impagament d'hipoteques, actualment es produeixen, sobretot, per impagament de lloguer —som també el territori de l'Estat amb més gent vivint en règim d'arrendament. Encara que cada vegada, segons es va deteriorant la situació de l'allotjament, guanyen més protagonisme els desnonaments “en precari” relacionats amb cessions d'infrahabitatges i okupació desesperada.

Va ser en 2012, davant d'un panorama no gaire diferent de l'actual que acabem de descriure, quan vam

decidir passar a l'acció posant els primers fonaments d'allò que hui anomenem anarquisme de barri. Per afrontar la situació social i econòmica de l'illa vam decidir dissenyar una estratègia integral que abastara, d'una banda, l'alimentació, expropiant terres abandonades i creant una xarxa de proveïment d'aliments —amb el projecte Toma la Tierra i, posteriorment, Tierra y Libertad. D'altra banda, l'abric, a través d'un espai al carrer d'intercanvi de peces i estris anomenat Punto de encuentro solidario. Finalment, el sostre, que és l'activitat on major impacte popular hem causat.

La necessitat d'intervenir en habitatge no es deu únicament al context socioeconòmic que hem explicat. La plataforma d'habitatge local —primer anomenada informalment Stop Desahucios i posteriorment legalitzada com Plataforma de Afectados por la Hipoteca (PAH)— deixa, en la nostra opinió, diversos buits sense cobrir que no poden ignorar-se donada l'alarmant situació de l'illa. D'entrada no dóna suport a l'okupació, evita tractar casos de desnonament per lloguer i cada vegada recorre menys als piquets antidesnonament quan l'estratègia legal falla. Inicialment vam intentar una coordinació amb la PAH i el moviment okupa local, però només van accedir els segons i, amb el temps, el vincle es va afeblir. Fou llavors quan vam llençar el nostre Grupo de Respuesta Inmediata (GRI) contra els desnonaments, convocant les primeres assemblees públiques d'inquilines i desnonades, en places populars de l'illa.

Sobre el paper, el nostre plantejament era senzill: arribar a la gent amb problemes d'habitatge, demostrar l'eficiència de l'acció directa allí on els processos legals havien fracassat i despertar la combativitat i desobediència populars contra el fenomen dels desnonaments. Amb aquest objectiu ens vam proposar crear una relació d'habitatge amb tots els immobles abandonats —especialment amb aquells que estaven en mans d'entitats financeres—, susceptibles de ser presos per la col·lectivitat, per a posteriorment, crear una xarxa d'habitatges expropiats i socialitzats. Així, en cas de no poder aturar un desnonament, ningú es quedaria penjada sense un “pla b”. Ens semblava que el més difícil, el mur infranquejable amb el qual ens toparíem i amb el qual l'anarquisme xocava recurrentment des de feia dècades, era arribar a la gent del carrer. Per a la nostra sorpresa, això va ser el més fàcil.

Vam entendre llavors que la gent acudeix al teu col·lectiu, malgrat les reserves, la pressió mediàtica i la “llegenda negra”, quan el que comparteixes els interpel·la directament i toca carències materials bàsiques. Intentar que la gent recorreguera a nosaltres donant xarrades sobre la Guerra Civil o fent campanyes d'apostasia era una il·lusió. L'única gent que pot acostar-se a tu en tals circumstàncies és una minoria, amb inquietuds prèvies i possiblement amb les seues necessitats cobertes. Eixa va ser la clau per a arribar a les nostres veïnes dels barris, a gent sense formació llibertària però amb una urgència real d'emprar les

eines anarquistes, no en un pla teòric o abstracte, sinó imminentment pràctic. Pot ser que no siguin les persones que més sàpien de revolució, però sí que són les que més la necessiten. Això és en síntesi l'anarquisme de barri.

El perfil de les persones que contactaven i continuen contactant amb nosaltres no ha variat: mares de famílies monoparentals sense ingressos i amb una ordre de desnonament imminent —el 90 % dels nostres col·lectius i projectes està integrat per dones—; parades de llarga duració, incapaces de pagar un lloguer; migrants, amb papers o sense ells, a les quals la seua situació econòmica o jurídica els impedeix accedir a un habitatge; persones en situació d'indigència prolongada; ancianes en infrahabitatges incapaces de pagar la renda o els subministraments; persones amb malalties terminals que busquen un recer. Aquesta és la radiografia del gruix de la nostra societat.

Després d'arribar a la gent, detindre nombrosos desnonaments en diversos mesos i comprendre que la cosa anava a més, va sorgir la idea d'intentar okupar edificis i tindre així una bossa d'habitatge propi més nombrosa que la que ens permetien els habitatges unifamiliars. Va ser així com va nèixer La Esperanza, al començament de 2013⁶. Inicialment la idea no era crear una comunitat, només tindre habitatges disponibles per a tots aquells casos de desnonament que no

aconseguïrem paralitzar. Però amb el temps, es va anar imposant aquesta realitat com una necessitat.

Vam proposar aleshores el mateix que continuem recomanant hui dia: un model assembleari, horitzontal, on totes les veïnes puguem expressar-se i prendre decisions sobre els assumptes col·lectius. Comissions de treball encarregades de complir els acords que ho requerisquen —per exemple: comissions de manteniment, tresoreria, real·lotjament, comunicació, etc. Entendre que el suport mutu no és només un “principi moral”, sinó una eina de supervivència contra les agressions del Sistema. Mantindre la independència respecte a partits polítics i una desconfiança constant cap a les institucions. Aspirar a l'autogestió i entendre que una organització com la FAGC, pot assessorar i prestar ajuda, però no pot interferir en la gestió interna de les comunitats —sobretot en assumptes de convivència— que, per a bé o per a mal, ha de ser obra de les mateixes veïnes. No aïllar-se en la comunitat i tractar d'implicar-se en els problemes del barri, d'altres comunitats i d'altres municipis. Tractar de plantejar nous conflictes socials i polítics encara que ja s'hagen aconseguit els objectius inicials. Compaginar l'autosuficiència habitacional i de subministraments amb la sobirania alimentària a través d'horts i xarxes solidàries. Generar un “esperit” de comunitat que es compagine amb el desenvolupament del criteri propi i l'esperit crític, sense renunciar a la dissidència i la individualitat. Trencar amb els discursos i pràcti-

ques masclistes, racistes, xenòfobes i homòfobes. Plan-tejar el projecte habitacional com un primer pas per a demostrar la viabilitat de l'autogestió, la possibilitat de prendre i gestionar béns de consum —immobles i subministraments— per part de les pròpies afectades i obrir així la porta a un projecte veritablement revolucioniari on els barris, els habitatges abandonats dels quals han de ser expropiats i socialitzats, puguin ser gestionats per les veïnes, tal com els mitjans de producció —per això les terres col·lectivitzades—, han de ser-ho per les treballadores. Aquest ha sigut el nostre programa, des del més senzill al més complex.

Amb el pas del temps, moltes reallotjades i persones a les quals havíem ajudat a paralitzar el seu desnonament volien integrar-se en el nostre col·lectiu. Però era bastant inusual que persones no anarquistes passaren a formar part d'un col·lectiu anarquista. Malgrat això, així va ser durant alguns anys. Tanmateix, continuava sent problemàtic intentar que la gent s'organitzara i fera el pas per ajudar a unes altres, tal com se'ls havia ajudat a elles, proposant-los formar part d'una federació anarquista. Vam crear diverses estructures paral·leles a fi que la gent poguera militar a través d'elles, però no funcionaven, perquè no tenien entitat pròpia: continuaven sent la FAGC però amb un altre nom. Va ser així com, al gener del 2017, des de la FAGC, impulsarem la creació del primer sindicat d'inquilines modern de l'Estat espanyol: el Sindicat d'Inquilines de Gran Canària (SIGC). Una organització autònoma, on

poden afiliar-se les diferents persones amb problemes d'habitatge —o amb ganes d'intervindre en la lluita habitacional—, sempre que no formen part de cap estructura o organisme que propicie els desnonaments contra els quals combatem.

El balanç d'aquests anys de militància en habitatge, iniciada per la FAGC i continuada pel SIGC, és el de més de mil persones real·lotjades en tota l'illa; centenars de desnonaments parats —més de 600—; dues vagues de lloguers amb èxit; i huit comunitats autogestionades tan sols en Gran Canària.

No obstant això, és necessari conèixer els problemes als quals ens hem enfrontat —i continuem enfrontant-nos diàriament—, també a escala ideològica, per a tindre una vertadera perspectiva i traure totes les lliçons possibles.

En primer lloc, el trànsit de ser una federació anarquista convencional a ser una federació bolcada en l'anomenat anarquisme de barri, no es va produir sense els seus traumes i ruptures internes. El primer cisma va estar relacionat amb els nostres projectes agrícoles. Un sector de la FAGC entenia l'ocupació del terreny com un mitjà d'autoabastir-nos nosaltres soles i, un altre sector, volia integrar a persones sense recursos i repartir part de la collita, com a manera d'invitació i difusió, a famílies amb problemes de desnutrició. Aleshores va tindre lloc la primera escissió de la FAGC.

Quan ens vam bolcar amb el tema de l'habitatge es va produir una altra fractura. Després de diversos mesos de militància frenètica, segons ens anàvem implicant més i més amb els projectes d'habitatge, diverses companyes es van desencantar o, encara que continuaren sent membres de la FAGC, ja només ho feien nominalment. El treball era molt dur i va anar recaient sobre cada vegada menys gent. Això va produir un llarg període de reflexió, entre mitjans del 2013 i començaments del 2014. Va succeir llavors la segona i última escissió.

Des d'aleshores tot ha sigut un enorme procés d'assaig-error on moltes de les nostres conviccions i idees més arrelades han sigut posades a prova. El que va desmotivar, amb raó, a algunes de les nostres companyes, anarquistes doctrinals que militaven per primera vegada amb persones no anarquistes, va ser descobrir que canviar les condicions econòmiques d'una persona no comporta, necessàriament, un canvi de conducta o ideològic d'aquesta. Moltes persones a les quals ajudàvem, a mesura que milloraven les seues condicions de vida, es tornaven més autoritàries i intolerants amb la resta, arribant a situacions veritablement desagradables. Descobrir que una persona que fins feia poc mancava de sostre i no tenia cap poder sobre els altres, poguera revelar-se com un agressor masclista i racista solament amb recobrar les seues forces i certa estabilitat, és una lliçó dura per als qui ens hem deixat portar per idealitzacions o manuals teòrics. Descobrir

a persones que fingeixen no tindre recursos, tractant d'accedir a cases que no necessiten per simple ànim de lucre, o a persones veritablement desnonades, que manipulen a individus i comunitats i que, quan es recuperen, intenten llogar el mateix immoble socialitzat que va acollir a la seua família després d'un desnonament traumàtic, és un ensenyament vital que no hauria d'aprendre's amb tant de patiment.

Va ser amb aquestes i altres decepcions que vam començar a sol·licitar documents que acreditaren la situació de vulnerabilitat de les persones que contactaven amb nosaltres. També a exigir a les afectades que l'edat i la salut els ho permetera, que participaren en el seu propi reallotjament, obrint la seua pròpia casa i aportant els seus propis subministraments, i ajudaren a altres persones en la seua mateixa situació. La necessitat d'implicar-se en altres reallotjaments i paralitzacions de desnonaments —la via del conflicte—, era la millor medicina per a acabar amb l'assistencialisme; i al mateix temps, amb un mal recurrent de moltes comunitats: l'hermetisme i la indiferència. Hem arribat a la conclusió que, aproximadament, el 10 % de les persones a les quals assessorem o ajudem continua col·laborant amb el projecte. La resta, tard o d'hora es desvincula. Encara que puga semblar un percentatge descoratjador, la realitat és que és el mateix percentatge real de militància en col·lectius polititzats i sindicats laborals. Si es vol augmentar el número de participació, no queda una altra que arribar a més gent.

Encara que en algunes comunitats, sobretot les més xicotetes o en les quals hi ha llaços previs, el percentatge d'implicació és molt més alt, hi ha comunitats on només entre un 10 % i un 20 % de les veïnes s'impliquen en la gestió del dia a dia. Ens hem adonat que és la tan anhelada estabilitat una de les causes que genera això, i que són els conflictes amb el sistema —per a garantir continuïtat; proposar noves demandes; o participar en les reivindicacions, tant d'altres comunitats com d'afectades individuals—, els que més trenquen aquesta inèrcia. L'hermetisme, l'aïllament i l'abstracció tenen un component dissolvent molt major del qual se'ls atribueix.

Un altre aspecte que sempre ens va semblar important promocionar era el sentit de comunitat, la idea del comú. Pensàvem que era l'individualisme la causa de la desafecció, falta d'empatia i solidaritat entre algunes veïnes. Però el pas del temps, l'experiència i la nostra anàlisi resultant, ens han fet ampliar les conclusions. Un compa de formació anarcoindividualista ens va donar la clau: solem pensar que la majoria de la gent és insensible i insolidària perquè són molt "individualistes". Però la realitat és que la majoria de la gent està obligada a desenvolupar una individualitat molt limitada i plana, forçada a comportar-se, pensar, i fins i tot sentir, com la majoria; i aquest sentit de la majoria està hui construït pel capitalisme. El capitalisme no vol que la gent desenvolupi una individualitat forta i autònoma; el que vol és que la gent renunciï a qüestionar-se

l'actual estat de coses, que accepti la indiferència davant els altres com un valor generalitzat i faci propis tots els prejudicis racistes i masclistes —que no resistien un pensament crític personalitzat—, que garanteixen la dominació i la lògica de l'estructura competitiva. No és tant “pensa en tu” com “no penses en les altres”. En les comunitats ens hem adonat moltes vegades d'això i hem assistit a assemblees, completament coherents amb el model llibertari en el seu funcionament, on s'han pres decisions autoritàries i insolidàries per culpa d'un sentit de la discrepància feble, un seguidisme cec i un desig de conduir-se per la inèrcia de la majoria. Desentendre's de les nostres iguals no es fa tant per individualisme com per gregarisme, per una necessitat de no significar-se i perpetuar la insolidaritat col·lectiva. En aquest sentit, els nostres projectes han sigut més sòlids com més hem pogut enfortir la discrepància, l'esperit crític, la sensibilitat individual i el pensament propi. El problema, potser, és que solem confondre l'egoisme cru, que és pensar en una mateixa, amb l'individualisme, que és pensar per una mateixa.

Una altra conclusió a la qual arribem és a la de renunciar a crear una “comunitat perfecta”. És impossible, injust per a les veïnes i esgotador per a totes les implicades. Durant un període, la FAGC va tractar d'influir en La Esperanza, arribant a bolcar-se completament en la cerca d'una comunitat que aconseguiria desterrar els tics jeràrquics, els prejudicis, els mecanismes autoritaris quotidians, els conflictes violents, etc. Amb el pas

del temps vam assumir que és irreal exigir-li a una comunitat humana, només pel fet de ser autogestionada, que siga exponencialment millor que qualsevol altre barri o poble del nostre entorn, quan el material humà és el mateix, per molt que tracten de subvertir-se els valors. No és possible construir un oasi llibertari perfecte envoltades d'un desert capitalista. No se li pot reclamar a la gent que oblide en uns mesos o anys el que han adquirit durant tota una vida. És un procés ardu que han de dirigir, amb millors o pitjors resultats, amb major o menor rapidesa, les pròpies afectades. La FAGC va tardar a comprendre-ho i durant molt de temps va esgotar recursos i esforços en tractar de revertir de manera immediata, una situació que realment pot durar dècades o setmanes, depenent de la predisposició de les persones i de les seues circumstàncies prèvies. El SIGC ha après de la mala experiència inicial de la FAGC i actualment, tal com fera la mateixa FAGC des del 2015, no s'involucra en la gestió interna de les comunitats. Encara menys en problemes de convivència entre veïnes, limitant-se a assessorar en qüestions legals, dissenyar estratègies antidesnonaments al costat de les comunitats, i ajudar materialment quan la situació ho requereix. L'autogestió, per a bé o per a mal, requereix estar disposades a assumir cert marge de vertigen.

Sindicat de Barri
del Poble Sec

El projecte del Sindicat de Barri com a tal neix aproximadament fa poc més de cinc anys (el 2015), entorn de l'Ateneu Cooperatiu La Base, al barri del Poble-sec de Barcelona. Després d'haver aconseguit obrir un espai propi al barri, on a poc a poc anàvem arrelant, un petit grup de persones vam sentir la necessitat d'anar un pas més enllà i enfrontar-nos cara a cara amb els problemes que vivíem els veïns i veïnes. La intenció inicial era crear un espai militant però alhora obert. Un lloc on poder donar cos a les idees de justícia social, comunitat i acció directa que havíem debatut una vegada i una altra al llarg de la nostra trajectòria. Recorrent el nostre propi fil històric ens adonàvem que havíem viscut diferents mobilitzacions importants que ens portaven sempre a la mateixa conclusió: calia organitzar-nos i passar de campanyes abstractes a casos concrets. Des de les lluites contra el Pla Bolonya a les universitats, passant pel moviment okupa de Barcelona —sempre en declivi però mai vençut— i arribant a les places del 15M i d'aquestes als barris, acumulàvem uns coneixements i unes pràctiques comunes que, amb la crisi, s'havien revelat més necessàries que mai per transformar la societat. «Vivim en un moment en

el que cal tornar a organitzar-se per defensar-nos de l'explotació i la reconfiguració capitalista dels nostres entorns. Els habitatges, els barris i fins i tot els territoris s'han transformat en espais al servei del consum i de la propietat de grans empreses privades. En aquest procés, la nostra vida és cada vegada més individualitzada, fins al punt que desconeixem a les persones i les necessitats de qui viu al nostre voltant.»⁷

En aquest primer moment definim la nostra essència —que persisteix fins ara— i unim, en una sola entitat, les dues grans tradicions que recorren els moviments obrer i social de la ciutat. Per una banda, el sindicalisme combatiu de tradició obrera: una organització horitzontal que pretén trobar solucions als problemes de les seves membres des de l'acció de les seves pròpies membres, o sigui de forma no delegada.⁸ Dit d'una altra manera: millorar les condicions de vida de les persones involucrades sense esperar que cap institució o empresa ho fes per nosaltres, ahora que ens fèiem més conscients a cada passa que, si hi havia cap millora, seria a través de la lluita contra aquestes. Per altra banda, el barri: la suma d'una extensió territorial concreta i de les xarxes de relacions humanes que s'hi desenvolupen al llarg del temps. El lloc on la generació dels nostres pares havia aconseguit les victòries més importants de la seva època. El conjunt d'edificis, places i carrers on vivíem el nostre dia a dia, i que es veia amenaçat pel turisme, l'augment dels lloguers i la precarietat.

Així, després d'un període de molts debats interns sobre com donar vida a la unió d'aquests dos grans conceptes carregats d'història, va arribar el moment de trepitjar l'asfalt. I ho vam fer amb la prioritat posada en l'habitatge i els subministraments, ja que havíem detectat que aquestes eren les necessitats més urgents al nostre entorn. Per a més endavant deixàvem les qüestions laborals, d'alimentació i cures. La idea era senzilla: encartellar el barri amb preguntes tipus: “et fan fora de casa?”; “t’han tallat la llum per no poder pagar?”; junt amb un telèfon de contacte i un correu per què la gent afectada per les problemàtiques s'apropés a demanar ajuda, trencant l'aïllament individual. En una segona etapa volíem construir, amb les diferents afectades, un grup d'assessorament col·lectiu basat en el suport mutu. Si bé van arribar alguns casos aïllats als quals es va donar ajuda tècnica i es va aconseguir una petita victòria —un contracte de masoveria arran d'una okupació—, el resultat no va ser l'esperat. No van arribar prou persones disposades a lluitar fins al final, o bé no van trobar en el grup inicial una confiança i suport suficient per fer-ho. El cas és que aquest primer Sindicat de Barri va entrar en fase d'hibernació i no va despertar de nou fins al cap d'uns mesos.

Mentrestant, al context metropolità de Barcelona, el problema de l'habitatge —ras i curt, que els propietaris ens fan fora de casa nostra per guanyar més diners, encoratjats i protegits per l'Estat— s'agreujava a cada desnonament, a cada llei del govern, a cada titular de

premsa. Després de la crisi econòmica del 2008-2009, el model d'habitatge de l'Estat espanyol —basat en la propietat mitjançant hipoteca— i tots els actors implicats, havien saltat pels aires. El sistema estava en demolició però això no garantia que els poderosos perdessin poder i els de baix guanyéssim cap dret. De fet, estava a punt de passar just el contrari en una successió accelerada d'esdeveniments que resumim en tres actes:

1r Acte: *Salvar els (in)mobles.*

Caracteritzat per la socialització de les pèrdues i privatització dels beneficis, a través de la reestructuració del sistema de caixes i bancs i l'eliminació dels ajuts a l'habitatge; paralització de les promocions de protecció oficial i abandó d'obres immobiliàries faraòniques a mig construir; centenars de milers d'execucions hipotecàries; i gent al carrer condemnada a pagar el deute fins a l'últim cèntim. Entren a escena els bancs dolents i la Societat de Gestió d'Actius Procedents de la Reestructuració Bancària (SAREB). Enfront d'aquest panorama, es funda la PAH.

2n Acte: *A río revuelto...*

Venda d'actius tòxics a fons d'inversió voltors a un preu irrisori; reforma de la Llei d'Arrendaments Urbans —el termini mínim de durada del contracte passa de cinc a tres anys—; creació de la figura de les Societats Anònimes Cotitzades d'Inversió Immobiliària (SOCIMI); obtenció de la nacionalitat espanyola a can-

vi de comprar immobles per valor de mig milió d'euros; compravenda d'edificis per part de grups d'inversió per tornar-los a vendre al cap de sis mesos; i manipulació dels preus del lloguer fruit de la suma de portals immobiliaris virtuals en connivència amb les immobiliàries tradicionals. Per primera vegada, els casos de desnonaments per impagament de lloguer superen als causats per impagament d'hipoteca. Irromp Airbnb; s'inicia la creació de pisos rusc⁹; s'intensifiquen el *mobbing*, els talls de subministraments, els suïcidis amb la comitiva judicial a punt d'executar un desnonament, etc.; i apareix Desokupa. Enfront d'aquest panorama, neix el Sindicat de Barri del Poble Sec.

3r Acte: *El 15M de l'habitatge.*

Diferenciem aquest període per constatar que al nostre costat del camp també passaven coses. Tot i que l'ubiquem en últim lloc, cronològicament aquest s'inicia al llarg del 1r Acte amb la creació de la PAH, i es generalitza a partir del 2n Acte amb l'aparició de multitud més d'actors: Obra Social BCN, Edifici 15o, #EfecteCanVies, Sindicat de Llogaters i la creació de més de deu grups d'habitatge al llarg dels diferents barris de la ciutat —i molts d'altres arreu de Catalunya—; ajuntaments del “canvi”; desallotjament de les grans okupacions del centre de Barcelona; manifestacions contra l'expulsió de les veïnes, el turisme massiu i els creuers; i es comencen a aturar desnonaments de forma generalitzada, alguns de fins a cinquè i sisè llançament.

Tornem al grup que havíem fet el primer intent fallit d'arrencar el projecte del Sindicat de Barri. Un company i amic ens deixava un 14 de febrer del 2016. Travessem el moment de major introspecció des del primer impuls de sortir cap enfora. Cadascun dels integrants ens replantegem de dalt a baix les nostres vides, el sentit de la nostra lluita, què és el que ens fa aixecar cada matí i qui és l'enemic que ens assetja internament i externament. Afilem el nostre pensament i la nostra voluntat mentre busquem una sortida al laberint. La ferida encara és oberta però recuperem forces a la calor dels cossos i les cures d'uns i altres. Volem continuar. Volem tornar a començar. Ens plantem al setembre, en un inici de curs, que sempre és un bon punt de partida per a nous projectes i esperances.

En aquest segon Sindicat de Barri partim pràcticament de zero, amb un plantejament molt més estratègic —en sentit polític— respecte al barri. Hi ha algunes persones que ja han iniciat altres camins, però sobretot arriba gent militant amb energies i un sentit pràctic urgent. Tracem un pla per als primers tres mesos, que consisteix a elaborar un programa polític —una base reivindicativa sòlida— des del reduït grup militant del Sindicat de Barri, format per entre vuit i deu persones. L'objectiu és exposar-lo als principals actors del barri per fer-los conscients del problema de l'habitatge. Decidim bolcar-nos en aquesta qüestió doncs, si ens feien fora de casa i del barri ja no tenia sentit orga-

nitzar la resta de lluites: primer havíem d'aconseguir quedar-nos. D'aquest programa en vam dir “Els cinc punts”:

1. Limitació dels preus del lloguer.
2. Renovació automàtica dels contractes de lloguer.
3. Ni un desnonament més.
4. Reducció dràstica dels allotjaments turístics.
5. L'habitatge no pot ser un negoci.

Tancàvem amb una declaració d'intencions a tall d'advertència: «Exigim, a immobiliàries i propietaris: deixar d'especular amb els preus dels lloguers, començant per revertir l'increment dels últims temps; a les institucions: aturar de forma immediata els desnonaments i evitar el desplaçament de la població mitjançant reallotjaments dins del mateix barri, i augmentar el parc d'habitatge social i cooperatiu.»

Amb aquesta “carta reivindicativa” anàvem a buscar i a sumar el màxim d'entitats i col·lectius del barri. Alhora que fèiem evident el problema, despertàvem la inquietud en els veïns i veïnes respecte a l'habitatge i li donàvem un marcat caràcter col·lectiu i polític. Vam dedicar aquella tardor a tot el procés de redacció del text i a la seva legitimació per part del conjunt de forces del barri. Estàvem creant un programa a través del qual unir-nos a altres entitats, però sense comprometre'ns en l'acció —unitat de programa i que després cadascú el defensés per les vies que li semblessin legítimes. Al

cap de poques setmanes ja teníem la signatura de les organitzacions més importants¹⁰.

Aquest conjunt d'entitats i col·lectius són el teixit viu del barri, des de grups de l'economia social i solidària, fins a llibreries alternatives, passant per grups feministes, de cultura popular i festa major, així com d'altres religioses o de l'àmbit educatiu. En totes elles les persones que en formaven part vivien de primera mà el problema de l'habitatge. Si el degoteig de gent que marxava del barri continuava, les mateixes entitats estaven destinades a desaparèixer o a no trobar relleu. Lògicament, van sentir l'imperatiu de sumar-se al paraigua-manifest que els hi proposàvem.

Aquest procés va culminar amb la Trobada Veïnal per l'Habitatge al Poble-sec, on es va aprovar el text definitiu després d'algunes esmenes. Tot seguit va tenir lloc una cercavila per visitar les immobiliàries "de barri"¹¹ i exigir-los que s'unissin a nosaltres o es prepararessin per tenir-nos davant seu. Era l'any 2017 i el barri havia pres consciència de la situació alhora que es feia més evident l'expulsió del veïnat i la seva substitució per turistes, *hipsters* i especuladors encorbatats. En aquest precís moment, obrint la primavera, vàrem fer la nostra primera aparició pública a les places i carrers a través d'una campanya massiva. Aquesta consistia en encartellar intensivament amb "Els cinc punts" les cantonades més concorregudes, comerços i portals, a més de fer parades informatives, explicant el Sindicat, a la sortida de les escoles.

Aprofitant el bon temps en l'etapa final del curs, ens vàrem reunir en assemblees veïnals els darrers diumenges de mes, a les que acudien persones amb un ventall de problemes prou considerable: des de gent que conviu i malviu amb apartaments turístics a la seva escala, fins a aquelles que desnonaran l'endemà per haver impagat un mes de lloguer i la immobiliària no els accepta els diners. Amb tot el treball de mesos i mesos, hem fet aflorar moltes veus que fins aleshores afrontaven la seva expulsió des de la soledat de casa seva. Compartim a mode il·lustratiu alguns exemples extrets d'actes de l'assemblea:

«Silvina. 15 anys vivint en un pis del barri. El seu bloc ha passat per 10 propietats diferents. L'última propietat és un inversor israelià que vol especular amb l'edifici. Té una situació precària i ha demanat diverses vegades pagar un lloguer social. Ara li fan assetjament psicològic perquè abandone el pis, li van demanar un desallotjament exprés però va anar a judici i el va guanyar. Però ara, se li acaba el contracte i la propietat no li ho renovarà. Es queda sense casa i amb una filla a càrrec seu».

«Enric i Maribel. Son dos germans que vivien amb la seva mare. El contracte del pis que compartien estava a nom de la mare, ella mor, i al cap de 15 dies els hi arriba un burofax assegurant que han d'abandonar l'habitatge en 15 dies. Hi porten vivint 60 anys».

Ara se senten escoltades per altres veïnes; ens reconeixem unes a les altres en el mateix bàndol i deixem d'estar aïllades:

«Som moltes les que no arribem a final de mes. Sentim vergonya i culpa per no poder pagar. No tenir diners està mal vist a la societat en què vivim. Això fa que no expliquem la situació que vivim, l'ocultem fins que el desnonament es precipita i ja no podem fer-hi res. Per tant és imprescindible compartir amb la nostra gent més propera, amics, veïns i familiars les nostres dificultats. No amaguem més aquest problema que assola tantes llars del barri! Si et trobes en algun d'aquests casos, fem-hi front juntes, no estàs sola!».

En aquests primers moments l'assessorament col·lectiu era molt precari, ja que ens faltaven —i ens segueixen faltant— eines legals i coneixements fonamentats de com funciona el mecanisme institucional mitjançant el qual, es duu a terme el desarrelament dels veïns de les seves cases. Fins que no ens aixequem no sentim les cadenes, però quan mirem de trencar-les és quan apreciem de quin metall estan fetes i qui les ha forjat. A poc a poc, a través d'una lluita concreta, se'ns fa evident com el poder fet sistema es protegeix a si mateix; com la propietat privada esdevé privilegi. Tenir un títol de propietat passa per damunt de les vides de la gent, dels seus vincles, de les seves necessitats; significa tenir tota una maquinària legal, judicial i de legitimitat social, a disposició permanent.

Ja a les acaballes del curs 2016-2017, havíem acumulat prou informació de la situació del barri per a fer una radiografia més acurada: «La situació de l'habitatge s'ha convertit en un malson per a la gent que vivim al Poble Sec. Durant els últims dos anys els preus del lloguer han pujat més del 20 %, fent que la majoria dels veïns i veïnes dediquem la major part dels nostres ingressos per poder pagar-lo. Quan s'acaben els nous contractes de tres anys, els propietaris i les agències immobiliàries et poden demanar el preu que vulguin. Qui no ho pot pagar va directament al carrer. I si necessites buscar un altre pis de lloguer, hauràs de pagar uns quants milers d'euros de dipòsit al propietari i d'honoraris a l'agència immobiliària de torn. Aquesta situació no ha caigut del cel sinó que té noms i cognoms.» Les dades eren aclaparadores i donaven un fonament sòlid als nostres arguments: «el 93 % dels desnonaments són per impagament de lloguer; 8 desnonaments diaris a Barcelona; fins al 40 % d'augment del preu del lloguer en 3 anys; 622 € el preu mitjà d'un pis de lloguer a Poble Sec en 2017; una persona al dia ha marxat del barri des del 2012; i existeixen 348 habitatges buits al barri, la major part de Bànkia i BBVA.»¹²

També a finals d'aquell curs ens arriba el primer cas d'un bloc de pisos sencer: Nou de la Rambla 128. La propietat vol vendre el bloc i comença a ensenyar els pisos a possibles compradors. Corre la veu de què els nous propietaris volen extingir els contractes en vigor

i no renovar-los per fer fora a tothom, reformar el bloc, i llogar-lo a altra gent amb major poder adquisitiu. Els veïns decideixen recórrer al Sindicat per mirar de defensar-se davant el que sembla inevitable. Des del Sindicat tot just comencem a investigar propietaris i com funciona la dinàmica de les propietats verticals, molt més sucoses per als inversors. Generalment, els grans fons busquen finques senceres de propietat vertical que puguin comprar a un preu baix, per després revendre —sense haver fet cap millora—, o reformar per tornar a llogar augmentant el preu. Aquest dependrà de si al bloc hi ha contractes de renda antiga, contractes de tres anys o okupes. Com més fàcil sigui fer fora la gent que hi viu més car serà el preu; per contra, si per la situació legal dels contractes no és possible fer-los fora a curt termini, això en fa baixar la rendibilitat. L'únic motiu dels nous compradors per fer-se amb l'edifici és el d'obtenir el màxim benefici, buscant renovar els inquilins per augmentar els preus, aprofitant el moment alcista del mercat i la desprotecció dels llogaters. Tot envernissat amb alguna petita reforma per donar una altra cara als pisos: pintar, posar parquet, finestres d'alumini, plat de dutxa, o cuina amb barra americana.

El cas de Nou de la Rambla 128 ens apropa a una nova realitat: la del veïnatge dins l'escala. Fem una reunió amb les veïnes del bloc per conèixer quina és la situació i mirar de buscar camins per resistir. De totes les habitants de la finca, acudeixen a la cita una

mica més de la meitat. Això ja ens dóna a entendre que tenim unes forces limitades i que hi ha gent que no acudeix a la cita, bé perquè no pensa que s'hi pugui fer res, bé perquè ja negocia de forma individual amb la propietat, o simplement perquè no li preocupa el que pugui passar i anirà a una altra banda si arriba el moment de marxar. Tot i així comptem amb gent que sent la injustícia de la situació i està disposada a anar a totes. També hi ha gent que està d'acord amb què no és just el que passa però que no pot o no vol tenir un paper participatiu. La nostra proclama és que no hi ha solucions individuals al problema, que s'ha d'afrontar com a col·lectiu de veïnes, totes juntes amb la mateixa posició enfront de la propietat.

Venim d'un barri treballador on la gent es coneix i ha compartit família, amics i feina. Alhora, aquesta realitat passada cada cop és més llunyana i anem cap a un escenari d'individus aïllats dins dels seus pisos. La tasca més important serà restablir la confiança i els vincles, reteixir una mica el sentiment de pertinença a la comunitat i al barri. La realitat és davant nostre i en la mateixa reunió emergeixen malestars fruit de la convivència entre veïnes: que si la veïna del quart fa molt soroll, que el del primer no recull la merda del seu gos, que ningú s'encarrega de canviar la bombeta fosa de l'escala, etc. Un cop més la gent necessita parlar, expressar-se, tenir una veu i ser escoltades. I encara que no és el motiu de la reunió, d'alguna manera s'han d'acollir i gestionar aquelles veus.

Acordem, doncs, plantar batalla i que el Sindicat sigui el paraigua sota el qual es desenvolupi la lluita del bloc. Farem dues accions senzilles: posar pancartes a totes les finestres i balcons dels veïns contraris a la compravenda i fer una roda de premsa on parli gent del Sindicat i veïnes de la finca. Paral·lelament, a demanda del Sindicat, el Districte fa una inspecció tècnica a la finca i troba algunes irregularitats que impossibiliten cap operació. De sobte els moviments de la propietat es paralitzen, es renoven alguns contractes i arriba l'estiu. A la tornada la notícia és definitiva: la propietat no vendrà la finca. Aconseguim la primera victòria significativa i ho fem gairebé només pel fet d'haver-nos alçat i fet soroll. Sembla que ens tenen més por ells a nosaltres que a l'inrevés.

Inaugurem el curs 2017-2018 amb aquesta victòria que ressona per tot el barri. Apareixem a mitjans locals com el periòdic Zona Sec i d'altres generalistes com els diaris Ara o El Periódico. El Sindicat de Barri del Poble Sec esdevé un actor reconegut al barri i a la ciutat, i aportem la nostra visió en reportatges i debats televisius de La Sexta o betevé. Els mitjans de comunicació necessiten una veu que expliqui el que passa amb l'habitatge. Fins aleshores només es parlava d'alces de preus, inversors i immobiliàries, però de sobte, ara hi ha gent que ha dit prou i que es nega a què la facin fora de casa seva. S'han fixat en nosaltres, som els protagonistes, una cara visible i una resposta

a l'ansia de notícies del món periodístic. El cert és que no es va encetar el debat, recurrent dins els moviments socials, de si havíem de parlar o no amb la premsa —burguesa. I no ens ho hem plantejat en tots aquests anys.

Necessitàvem donar a conèixer les situacions de precarietat del barri, com estàvem sent expulsats silenciosament, com hi havia gent que considerava tot allò injust i havia dit prou. Així que vam aprofitar cada ocasió per donar la cara i posar la nostra falca. Al principi sense un argumentari molt clar i sense portaveus. Cada declaració a càmera o davant micròfon, era un repte per a moltes persones que mai havien estat enfocades. A poc a poc vam anar marcant un discurs propi, aprenent a obviar les preguntes dels periodistes i respondre el que volíem transmetre nosaltres. Posant en el centre del plànol a les persones del Sindicat, explicant de primera mà com malvivien en pisos assetjats pel *mobbing*, com els hi afectava l'augment del lloguer o la pobresa energètica. Veure'ns, escoltar-nos i llegir-nos als mitjans ens va fer prendre consciència de la importància d'incidir en el debat públic, en la batalla de les idees, en els discursos que arriben a la gent que s'està a casa seva absorbint consignes que, més o menys conscientment, va reproduint i marcant el seu dia a dia. Això no ens fa estar tot el dia perseguint o atenent periodistes, ni ens il·lusionem amb què sempre transmetran allò que volem. Simplement és una part més de la nostra lluita.

Avui en dia que vivim més que mai en una realitat mediatitzada, amb uns polítics, empresaris i policies molt curosos de no transmetre una mala imatge, el fet d'aprofitar aquests altaveus perquè es moguin coses en l'opinió pública, ens sembla una oportunitat que cal aprofitar. Especialment en el moment específic dels desnonaments, què és quan mirem de reunir més periodistes, més focus i més càmeres, per tal d'entorpir l'acció de la policia i limitar el seu exercici de la violència i la repressió.

Un altre aspecte remarcable d'aquest curs és la relació amb les institucions locals. Barcelona En Comú governa l'Ajuntament de Barcelona i destacats activistes de la lluita per l'habitatge en formen part, com la mateixa alcaldessa Ada Colau, o Gala Pin, regidora del districte de Ciutat Vella, limítrof amb el nostre barri. Es promou la mediació amb els propietaris i millora l'assistència als desnonaments amb la figura del Servei d'Intervenció en la Pèrdua d'Habitatge i Ocupació (SIPHO)¹³. També un soci de La Base participa del govern municipal en un segon pla, enretirant-se en contrapartida dels espais de decisió de l'Ateneu. Un dels criteris que l'alcaldia s'havia establert com a prioritat era generar una relació fluida amb els barris i amb les entitats que les habiten. Mirar d'escoltar les necessitats que expressen aquestes entitats i col·lectius, a vegades en forma de demanda, a vegades en forma de reivindicació, per incloure-les d'alguna manera en el programa de govern. Al Poble-

sec, aquesta relació era especialment intensa donat que era un dels barris on hi havia hagut un major nombre de votants de la candidatura dels comuns. Amb aquest panorama era qüestió de dies que truquessin a la nostra porta, per tant, quan ens van trucar per trobar-nos no ens vam sorprendre.

Des del Sindicat de Barri ens plantegem el debat de si cal entrar a dialogar o no amb l'Ajuntament, i en el seu defecte, amb el Districte de Sants-Montjuïc, on s'inclou el barri del Poble-sec. Apostem per una tàctica pràctica i no-dogmàtica. Partim de la predisposició a dialogar amb qui calgui i anar a on sigui per mirar de canviar la situació, mentre som plenament conscients que només des de la nostra acció diària això serà possible. En una primera reunió parlem amb un membre del Districte, que ens exposa els seus plans per revertir la situació al barri respecte a la crisi de l'habitatge: que l'Ajuntament compri solars al mercat privat per després cedir-los en règim de cooperativa; declarar el barri zona de tempteig i retracte —amb la qual cosa l'Ajuntament tindria opció de compra i última paraula en qualsevol operació immobiliària—; construir pisos de lloguer social al barri, etc. També altres promeses com fer una Oficina d'Habitatge de Poble-sec/Sant Antoni —actualment seguim havent-nos de desplaçar més de 45 minuts a peu fins a l'oficina que tenim assignada, quan es tracta d'un lloc vital a l'hora d'obtenir ajuts a l'habitatge, lloguers socials, assessorament legal, etc. També comprar i fer

habitatges a les Tres Xemeneies, lloc emblemàtic del barri on va ocórrer La Vaga de La Canadenca i que, després de ser central elèctrica allotjant les oficines d'Endesa, va restar abandonat durant anys.

Com podeu imaginar, pocs d'aquests plans i promeses s'han dut a terme gairebé quatre anys després. Durant aquell curs vam assistir a diverses reunions on ens anaven actualitzant sobre l'estat d'aquests projectes, mentre nosaltres seguíem fent pressió perquè es materialitzessin com més aviat millor. Excepte de la primera reunió —per la novetat que representava—, de la resta en vam sortir frustrats per l'evidència que no portaven enlloc. Un fangar burocràtic es regirava davant nostre, però no anàvem a permetre que marquesin la nostra agenda des de fora. El millor antídoto fou no crear-nos expectatives. Aquelles taules eren una pantalla més que calia jugar per trobar el nostre propi camí. Ens detindrem en un cas il·lustratiu, l'única ocasió en què vam treure alguna cosa d'aquestes reunions, que ahora ens servirà d'exemple de les situacions que ens hem trobat i com hem anat articulant la nostra lluita:

«En Feliciano, un veí del Poble-sec assetjat pel *mobbing* immobiliari:

El número 12 del carrer Murillo és un bloc de pisos que, a poc a poc, ha anat perdent la gent que abans li donava vida. Desenes de puntals travessen l'escala de l'edifici, un núvol de pols envaeix diàriament l'espai i

el soroll persistent de les obres entra a tots els pisos. Una bastida col·locada, suposadament per reformar la façana, ha impedit veure la llum del sol durant mesos i, en treure-la, s'ha descobert que no s'havia arreglat res. Tot plegat ha fet la vida impossible a les més de 20 famílies que vivien al bloc que, a poc a poc, han marxat buidant l'edifici. Pràcticament només queda en Feliciano i els seus dos fills.

I per què tantes obres? Doncs per fer apartaments de luxe i multiplicar el preu de la finca. L'objectiu: treure rendibilitat econòmica a un edifici que ha passat per diverses mans en els darrers anys, entre elles les de Norvet, un fons d'inversió immobiliari que ha aterrat a Barcelona per participar en el repartiment del pastís de l'habitatge. Però no tothom està convidat a aquesta festa.

En aquest punt es troba en Feliciano, veí del barri des de fa més de 15 anys. Feliciano a més de patir les obres d'uns pisos que ell no gaudirà, ha estat assetjat contínuament per l'administrador de la finca, Gran Urbe. Amb un contracte de lloguer vigent de cinc anys no s'esperava que li oferissin 5.000€ per marxar abans de la finalització d'aquest. Es veu que surt més a compte pagar a algú perquè marxi uns pocs mesos abans i, així, no trobar oposició dels veïns. Això deuria pensar la propietat, i quan va assabentar-se de què en Feliciano declinava l'oferta va optar per augmentar-li el lloguer —de forma il·legal, doncs es trobava amb contracte vigent— a una quantitat que sabien que no podria pagar.

Ell va decidir no caure en el xantatge i seguir pagant la quantitat establerta pel contracte, però la propietat ja no li acceptava els diners. Tècnicament havia deixat de pagar, encara que ell mai havia volgut deixar de fer-ho, i en aquesta escletxa el van denunciar per impagament. El procés de desnonament havia començat i la maquinària judicial, imparable, només s'ha alentit a cop de recursos i lluita veïnal.

Després d'aturar el primer desnonament amb l'ajuda de veïns i veïnes organitzades amb el Sindicat de Barri del Poble Sec, ara en Feliciano i la seva família es troben davant l'amenaça del segon desnonament. La data prevista és pel proper 24 de gener a les 9 h del matí. Abans d'aquest dia la propietat, Norvet SL, dóna una última "oportunitat". Li ofereixen 18.000 € si marxa abans de la data de desnonament. Tenen pressa per començar a guanyar diners però no els hi posarem tan fàcil!»¹⁴

El cas d'en Feliciano era paradigmàtic doncs concentrava tota la perversitat dels fons d'inversió i fins on eren capaços d'arribar per fer fora algú de casa seva. Menyspreaven les condicions de vida d'una persona fins a l'extrem d'obligar-la a viure entre ruïnes sense oferir-li cap alternativa; els diners anteposats a tota humanitat. La ràbia va travessar el nostre cos en conèixer de primera mà com vivia en Feliciano amb els seus dos fills adolescents: al seu pis de poc més de 40 metres quadrats, totes les finestres havien quedat inutilitzades per les obres, un balcó es trobava en pe-

rill de despreniment i una habitació estava perforada —literalment— pel sostre i per terra en diferents punts, resultant inhabitable. S’hi realitzaven talls constants en el subministrament d’aigua i llum i els obrers, a ordre de la propietat, havien arrencat la bústia, l’interfon i l’antena de televisió. Enfront teníem un gegant: Norvet. Un fons amb capital israelià aterrat a Barcelona amb la intenció de «recuperar el magnífic patrimoni arquitectònic i artístic de la ciutat» (tot per Barcelona però sense la gent de Barcelona). Posar costat per costat les imatges de com vivia en Feliciano amb una simulació d’AutoCAD de com quedarien els pisos de luxe projectats per l’empresa era, senzillament, repugnant.

Amb diferents edificis projectats al nostre barri —i d’altres arreu de la ciutat— vam posar les fitxes damunt del taulell: havia arribat l’hora d’enfrontar-nos amb totes les forces amb què comptàvem i guanyar. Al llarg de pràcticament dos anys de conflicte vam desplegar el nostre enginy i capacitat d’organització per pressionar la propietat i l’Ajuntament, lluitant perquè en Feliciano i la seva família es poguessin quedar al barri. Vam paraitzar durant tot un matí les obres d’un altre edifici que Norvet tenia al mateix barri; vam ocupar la seva seu central durant cinc hores, forçant una intervenció de mediació per part dels Mossos; vam realitzar visites constants a locals comercials de l’empresa; vam llençar una campanya investigant a fons l’entramat empresarial, creant una web, realitzant trucades telefòniques, fent enganxines

amb el lema “BCN vs. Norvet”, cartells, etc. També vam ocupar l’Oficina de Serveis Socials del barri exigint una reunió per mirar de trobar un altre pis —ens van oferir, com a alternativa, una vida entre habitacions d’hostals i pensions. Amb tota la informació dels efectes del *mobbing* i amb fotografies detallades, vam generar un dossier de premsa denunciant la situació; vam interposar una querrela davant del jutjat; ens vam coordinar amb la PAH per exigir davant l’Ajuntament l’expropiació dels pisos i la creació de lloguers socials; i també vam aturar dos desnonaments a la porta.

El fet que els edificis del fons d’inversió estiguessin repartits per diferents barris, va propiciar conèixer a altres grups d’habitatge i coordinar-nos amb ells per fer un setge constant a l’empresa. Amb l’Oficina d’Habitatge Popular de Gràcia vam planejar accions simultànies i vam fer créixer la imatge de què la ciutat s’oposava a Norvet —i a altres fons d’inversió. La gent de Gràcia coneixia bé la seva cara menys amable doncs, arran d’una okupació, l’empresa israeliana no va dubtar en aplicar la força a través del braç militar de Desokupa.

Obrim parèntesis per parlar breument d’aquesta agència d’esbirros a sou de la patronal i la burgesia. Estirant del fil vam teixir xarxa al voltant dels pisos on havia actuat Desokupa, bé per impedir okupacions, bé per fer fora la gent de casa seva. Junt amb altres grups i afectades es va recopilar informació sobre el seu *modus operandi*, es va crear un protocol d’actuació

i es va donar a conèixer a la premsa com actuaven i qui eren els seus agents, relacionats en gran part amb l'extrema dreta. També es van detectar diversos casos d'ús d'armes blanques i de connivència amb la policia.

Tornant al cas i ja per tancar, aquest finalment es va resoldre amb la intermediació de l'Ajuntament. Donat que el cas s'havia tornat mediàtic per tot el soroll que havíem fet, i paradigmàtic de com actuaven els fons d'inversió, per a l'Ajuntament va ser molt fàcil posicionar-se. Van aturar les obres de l'edifici al carrer Murillo 12, ja que el permís s'havia demanat pis per pis com si es tractessin d'obres menors, i no com a edifici sencer —com estipula la normativa quan es tracta d'una rehabilitació integral. Tot i la nostra insistència per formar part d'una taula a tres bandes, l'empresa en cap moment va voler asseure's a parlar amb nosaltres —o això ens van transmetre des de l'alcaldia. Vam lluitar per ser reconeguts com a actor i part del conflicte per poder tenir veu pròpia, però en aquest cas no va ser possible. Ens vam haver de conformar a opinar sobre les propostes que oferia l'Ajuntament a l'empresa i sobre el que aquesta negociava en contrapartida. L'acord va resultar una victòria pírrica. L'Ajuntament, mitjançant el tempteig i retracte, havia comprat una finca a dos carrers del bloc d'en Feliciano i li hi atorgava un pis a través de la Taula d'Habitatge.¹⁵ Per tant, deixava via lliure a Norvet per seguir amb les obres un cop regularitzés la situació. En contrapartida, aquests es comprometien a que

dos pisos d'una altra finca de la seva propietat passessin a la Borsa d'Habitatge. L'Ajuntament atorgava als propietaris que rehabilitessin el seu pis vell 15.000€, a canvi de què aquests el lloguessin a un preu per sota de mercat durant cinc anys, passant a preu lliure un cop transcorregut aquest període. Negoci rodó!

Arran de la increïble feina de mobilització i conscienciació que havíem realitzat durant els dotze mesos anteriors, recolliríem els fruits durant el 2017-2018, el curs de l'apogeu del Sindicat de Barri. Tot just arrencar, un grup de gent de Sants va okupar diversos pisos en un bloc del barri, al marge del Sindicat. Aquest va ser batejat com Bloc Llavors i havia estat comprat per Vauras Investments. El seu pla ja era un clàssic: augment de lloguers, anar fent fora la gent i fer una reforma de luxe per a nous compradors. Curiosament, el preu dels pisos projectats era de mig milió d'euros, xifra que coincidia —oh casualitat!— amb la inversió mínima de capital que havia de fer un inversor estranger si volia obtenir el permís de residència espanyol —l'anomenat Visat d'Or.

El que ens interessa ara per al nostre relat és que va demostrar com la convivència entre llogaters clàssics i okupes era possible, però amb limitacions. Des d'un primer moment, des del grup d'okupació, es va convidar a la resta de residents dels blocs a resistir plegades i traçar una estratègia conjunta contra la propietat, però va passar tot el contrari. Cada llogater

—alguns d'ells amb renda antiga— va establir la seva prioritat i negociació particular, allò que el refranyer en diu “que cadascú carregui el seu mort”. Però això no impedia que la majoria de la comunitat de veïns donés suport a l'okupació. I sobretot, es van establir llaços de complicitat veí per veí, fet que ajudaria posteriorment en la defensa del bloc. A més d'aquesta particularitat, els militants per l'habitatge que s'havien mudat al barri amb la nova okupació, van decidir implicar-se al Sindicat com a part de la defensa del seu habitatge. Un grup de quatre o cinc persones molt actives i amb experiència en altres col·lectius es va incorporar a l'organització. Alhora van apropar-se tres o quatre activistes més, provinents d'altres indrets d'Europa. I finalment, altres tres o quatre d'una altra okupació —Borrell 59—, al barri veí de Sant Antoni. Arribaven reforços en el moment què més ho necessitàvem.

Els últims mesos del 2017 van ser una allau de casos de desnonament per impagament de lloguer. La cruesa de la crisi de l'habitatge es mostrava davant nostre. Una combinació de precarietat, pèrdua de treball, atur crònic, pensions irrisòries, pobresa energètica, migració i soledat, enfront d'uns enemics disposats a extreure fins a l'última gota de rendiment del mercat-casino immobiliari. Tot sovint ens vam trobar amb gent que venia la mateixa setmana del desnonament i aconseguíem aturar-lo a la mateixa porta. Molts casos tenien contractes de paraula, o bé la propietat

havia canviat, o eren baixos de finques sense cèdula d'habitabilitat.

Per la nostra banda insistim en la necessitat d'anticipar-se, de venir al Sindicat a organitzar-se quan es detecti el primer problema o no es pugui pagar una mensualitat. L'única estratègia possible davant d'un fenomen tan massiu és mirar de guanyar temps aturant desnonaments, posant recursos i fent accions en despatxos i oficines. I funciona. Mobilitzem molta gent, els nostres canals de comunicació no s'aturen i atraïem gent solidària del barri —i d'altres barris— que no participa en el Sindicat, però que es presenta de set a nou del matí per aturar un desnonament abans d'anar a treballar. Portem una pancarta gegant, un altaveu autoamplificat, tots amb la samarreta vermella i cridem “Força Sindicat!”. Cada pis es converteix en una trinxera. Aturem un, dos, tres, quatre, cinc i més llançaments i ens especialitzem en avançar-nos a la Comitiva Judicial, que cada dia, partint des de la Ciutat de la (in)Justícia, fa un recorregut rotatiu pels barris del centre de la ciutat desnonant a tort i a dret. Fem molt de soroll, la gent surt dels balcons amb cassoles, altres vegades grava amb el mòbil —guiris d'Airbnb flipant amb la festa. Les iaies s'aturen pel carrer a donar-nos suport. Els iaies surten del bar amb el cafè per comentar la jugada i obliguem a cada cotxe i a cada camió que passa a tocar el clàxon. Tothom ho ha de saber, volen fer fora una família del barri. Així arribem fins a uns 40 desnonaments aturats en un sol curs.

La presència constant de la policia és rutinària i molta gent els hi va perdent el respecte. Ells són el braç executor de la (in)Justícia. La violència del sistema materialitzada en cos i ànima en unes persones que vesteixen d'uniforme. Contra ells es dirigeix tota la nostra ràbia. Defensem amb els nostres cossos les cases de la gent i sabem que cada petita victòria repercuteix en què el barri pugui seguir existint. Descobrim com les membres del Sindicat que s'hi han apropat com a afectades, són les que expressen els discursos més contundents. Són les autèntiques portaveus, cridant més alt que ningú i dient les coses clares als quatre vents. Sense elucubracions ni teories, des de la vivència més punyent de qui es pot quedar al carrer sense res, amb una força i energia que sorprèn i que remou a qui ho escolta. Una foto de família amb tota la gent que ha contribuït a aturar el llançament tanca cada acció. No ens oblidem de celebrar sempre les victòries i d'expressar l'alegria d'haver-les fet possibles i, així, fer que altra gent ho sàpiga i es contagiï del mateix sentiment.

Però també hi ha vegades que els nostres enemics són més forts i tot plegat s'enfonsa. Va ser el cas de la Souad, una dona jove amb dues filles a qui li havien llogat un pis mitjançant un contracte fals. Posteriorment a una compravenda, el nou propietari no va dubtar a iniciar els tràmits d'expulsió negant-se en tot moment a trobar una solució negociada, encara que fos temporal. Després d'haver aturat alguns desnonaments va re-

bre una notificació judicial amb la temuda “data oberta”. Aquest mecanisme judicial permet a la policia efectuar el desnonament en l’interval de tres a quinze dies, podent-se presentar a qualsevol hora del dia o de la nit. A més de l’amenaça de quedar-se al carrer, et cau una condemna agònica durant la qual val més que no surtis de casa si no vols tornar i trobar-te totes les teves coses llençades a la vorera i sense poder entrar. En aquest cas vam mobilitzar tots els nostres recursos i, amb l’ajuda de gent d’altres barris, vam establir torns hora a hora durant una setmana per aturar el que semblava inevitable. El primer dia no van venir, el segon tampoc, ni el tercer. Van aparèixer un dijous.

Mentre fèiem guàrdia davant del portal i aprofitant que la Souad havia anat a portar les seves filles a l’escola, dos furgons dels antiavalots dels Mossos d’Esquadra van travessar l’Avinguda Paral·lel a tota velocitat i pujant a la vorera ens van envoltar. Eren les 9:15 i el dia anava a ser molt llarg. Per sort manteníem la porta oberta i sota el nostre control, i vam pujar a tota velocitat cap al pis per fer un intent desesperat de resistència. Un de nosaltres va poder atrinxer-se dins el pis amuntegant tot el que va trobar: una nevera, una rentadora, prestatgeries, fustes i llibres. Simultàniament, l’alarma ja recorria tot el barri i en poc menys d’un quart d’hora una munió de gent s’apinyava davant de la policia. Armats amb metralletes com si es tractés d’un operatiu antiterrorista, els mossos ens amenaçaven amb una detenció massiva. La imatge del

dispositiu desplegat va recórrer totes les xarxes socials digitals i no parava d'arribar més i més gent disposada a entrar al bloc. Teníem tallats els sis carrils de l'Avinguda en els dos sentits de la circulació i intercanviàvem impressions amb l'interior del pis, mantenint la pressió en les dues bandes. No els hi seria gens fàcil treure'ns d'allà i cada minut que passava jugava a favor nostre. S'acostava el migdia i llavors, la baula més feble va cedir: la Souad va decidir que no volia que ningú arrisqués més del necessari per ella. Tenia l'última paraula i vam abaixar els braços per tot seguit ajudar-la a treure les coses de casa seva.

Teníem una família que s'havia quedat sense casa però al Sindicat ningú es queda mai al carrer, així que vam activar els nostres recursos d'emergència. Després d'anar per diferents cases i un intent fallit d'okupació, finalment la Mesa d'Emergència li va oferir un pis a Hospitalet al qual ella va accedir. El cas quedava tancat. Havíem topat amb els nostres límits i també s'havien esvaït algunes il·lusions. Al cap d'un mes vam fer aquesta reflexió:

«Aquest cas ens obliga a reflexionar en quin punt ens trobem com a Sindicat de Barri en base a 3 idees: la repressió, la capacitat material de real·lotjament i la pertinença al barri.

1. La repressió es va fer evident el mateix dia del desnonament. Les forces de l'Estat van fer valdre la llei davant l'oposició i la resistència de les veï-

nes. Vam fer un paper digne però no suficient per aturar el desnonament. Dins del pis es van viure moments de descoordinació i finalment es va vacillar i cedir davant la superioritat policial i la seva força simbòlica. Cal seguir pensant com fer-ho. Davant d'un desnonament amb data oberta les nostres capacitats són molt limitades i en un segon cas més recent s'ha optat per la tàctica de la no confrontació o no desgast. Millor esquivar el cop de moment.

2. La capacitat material de reallotjament, millor dit, la incapacitat actual del Sindicat per reallotjar membres en condicions dignes i de forma estable, s'ha fet evident. I més considerant els límits de l'okupació dins el nostre barri i de l'okupació en general. El cas concret de Souad amb un periple per diferents cases d'amigues i germana han evidenciat aquesta mancança i creat una distància entre Sindicat i afectada. Sorgeixen moltes preguntes, com ara si hi ha hagut una bona comunicació, si la persona ha pogut/volgut participar en el nostre model organitzatiu i si hi ha confiat després del desnonament... potser són preguntes molt íntimes que no podem respondre sense la persona afectada. El que està clar és que cal escollir millor els objectius okupables, tenir clar que no només okupant resoldrem el problema i també que no tothom voldrà optar per aquesta opció.

3. La pertinença al barri significa com creem aquesta necessitat, aquest desig de sentir el Poble Sec part d'un mateix. Quins vincles generem entre nosaltres, en el nostre dia a dia perquè això sigui possible. Perquè quan l'Ajuntament t'ofereixi un pis a l'Hospitalet —que se'ns dubte soluciona el teu problema d'habitatge—, almenys dubtis i lluitis perquè aquest sigui al barri. Tenir la feina, l'escola, les botigues, els amics, les aficions, l'hort al barri? Participar a les Festes Majors? Lluitar pel barri i aprendre a defensar-lo i a lluitar per la gent que hi viu és el camí, però esforcem-nos en concretar com fer-ho...»

Pel que fa als reallotjaments al barri, des de l'inici d'aquell curs havíem promogut l'okupació —o recuperació de pisos— com a via per emparar els casos que no trobaven solució pels canals institucionals. Vam aplicar, junt amb les mateixes veïnes del barri, tots els coneixements acumulats del món okupa —visualitzar pisos, fer un seguiment acurat, preparar l'entrada, accedir, realitzar permanències, etc.— per tal de què tothom tingués un lloc on viure. Amb això es trenquen molts tabús i molta gent s'empodera, però no tant com voldríem. De seguida sorgeix un grup especialitzat que, per força, ha d'actuar a l'ombra. Apareixen desconfiances sobre a qui se li okupa un pis i quan; alguna gent no s'implica i, finalment, caiem en l'assistencialisme. Ens adonem que l'eina funciona com a recurs però que no es pot aplicar indiscriminada-

ment. Per tant, comencem a posar límits. Establim com a prioritat okupar blocs sencers i que aquests siguin gestionats directament pel Sindicat, amb contractes de convivència per a cada família, però amb autonomia pel que fa a l'organització de la vida en comunitat. És el cas del bloc La Deshonrada, que segueix en peu després de diversos intents de desnonament o, més recentment, El Parlament i La Gàl·lia. A banda, per a tenir una solució temporal en els casos més crítics, s'okupen alguns pisos a diferents punts del barri.

Tanquem el curs al juliol del 2018 esgotades físicament i anímicament. Ho hem donat tot; podem estar orgulloses, però també hi ha hagut danys. El desgast emocional de lidiar amb situacions extremes, on l'estrès i l'ansietat recorren els dies i les hores de les afectades, ens contagia a totes. Afloren crítiques a coses que no funcionen, com l'hiperactivisme, o certs lideratges més o menys autoritaris. Per una banda s'analitza en clau de gènere, ja que tant a les assemblees com als rols protagonistes hi ha una presència aclaparadora d'homes blancs joves. També en les actituds agressives que s'adopten en les accions o en els enfrontaments amb la policia. Però la composició del Sindicat és diametralment oposada: Cuba, República Dominicana, Romania, Marroc o Pakistan són els orígens de la major part de veïnes amb qui ens organitzem, que majoritàriament són dones —mares soles, sovint amb moltes criatures, germanes, àvies, filles, etc. Del nucli familiar, qui té la iniciativa de salvar el sostre

són les dones, elles són qui sostenen la família i qui fan l'impossible per seguir tenint un lloc on viure. També és en les dones en qui recauen les tasques emocionals. Una de les iniciatives que impulsa el Sindicat és crear un Grup de Dones on trobar-se, parlar, intercanviar i empoderar-se. Es realitzen, per exemple, tallers no-mixtes de comunicació amb premsa i d'expressió en públic.

L'idioma és un altre factor que ens juga en contra, donada la diversitat d'orígens. Moltes vegades es necessita traducció simultània per a les persones que acaben d'arribar. Per sort, comptem amb persones d'arreu que s'han involucrat en l'organització realitzant aquesta feina. Avui dia pràcticament la totalitat de l'assemblea transcorre en castellà, mentre que el català ha quedat relegat a la comunicació a través dels canals digitals, escrits i amb la premsa. Si analitzem aquest fenomen, arribem a la conclusió que es dona perquè els perfils més militants són d'origen europeu o català i, alhora, són els que s'encarreguen majoritàriament d'aquestes tasques.

Sovint, qui alça més la veu, té el discurs més elaborat o més capacitat oratòria, ofega altres veus que no troben espai per expressar-se. Progressivament van quedant-hi arraconades i s'arriba a un punt en què la pluralitat de l'organització no es veu reflectida en les decisions. D'altres vegades és per una qüestió del temps que cadascú pot dedicar al Sindicat. Qui pot participar en més comissions, més campanyes, portar

el Twitter o anar a accions, acaba erigint-se com a referent per a moltes afectades —especialment les que acaben d'arribar. Les persones que adquireixen aquest rol es veuen per la resta com a decisives: “Si vols solucionar el teu problema d’habitatge, vés al Sindicat i parla amb tal persona, ell t’ajudarà.” L’experiència és un camí llarg que s’ha de recórrer dia a dia amb implicació i paciència. Pel que fa al coneixement, és una tasca col·lectiva que es distribueixi entre totes i estigui accessible. Experiència i coneixement també són privilegis. La divisió entre activista i afectada segueix recurrent la vida del Sindicat amb alts i baixos.

En definitiva, reflexionem i ens adonem que no podem amb tot. L’energia que hem estat capaces de mobilitzar ha estat increïble i hem viscut moments de molta intensitat on tot era possible. Això ens havia portat a acceptar totes les propostes i campanyes en les quals ens oferien participar altres grups d’habitatge —contra Desokupa, contra les Dades Obertes, Manifestació per l’Habitatge, per un Turisme Sostenible, etc. A més, l’amenaça de la repressió que sobrevolava els nostres caps ha entrat en escena i comencen les identifications, les denúncies i els judicis. Toca activar les defenses en forma de solidaritat, caixa de resistència i advocades. Moltes preguntes ens assalten però caldrà esperar a la tornada de l’estiu per començar a resoldre-les.

Saltem un curs més i ja som al 2018-2019. És el curs de la ressaca i la fatiga; de mirar enrere i pensar

que “cualquier tiempo pasado fue mejor”. Almenys és la visió que té una part de la gent que conforma el Sindicat i es fa palès el consens, en què no podem suportar una intensitat tan gran un any més. D'aquí sorgeix la voluntat de reorganitzar-nos per consolidar l'estructura i seguir en peu. El pilar bàsic, quasi com un ritual, són les assemblees setmanals que realitzem cada dilluns a la tarda. Per tal d'organitzar-nos, hi ha sempre una taula de dinamitzadores amb diferents tasques: preparar els punts del dia, anotar els torns de paraula i prendre acta. Per arrancar, una de nosaltres explica què significa per a ella el Sindicat de Barri. Parlem de les coses que han ocorregut la setmana anterior —per exemple aturar un desnonament—; repassem les activitats i convocatòries de la setmana en curs: grup de dones el dimecres, futbol els dijous o anar al Raval divendres a donar suport als llançaments que tenen aquell dia.

Mentrestant la gent arriba, va prenent lloc —la puntualitat és flexible— i comença el nucli dur de l'assemblea: els punts polítics i l'assessorament col·lectiu. L'ordre d'aquests dos punts ha canviat amb els anys. Al principi, el tractament dels casos es feia en primer lloc per després passar a parlar de qüestions polítiques i organitzatives. Aquest ordre propiciava que molta gent marxés un cop s'havia parlat del seu cas i que al final de l'assemblea, només quedés la gent més implicada o militant. Per tant vam decidir capgirar-ho i des d'aleshores tractem primer els punts

polítics. Així, tota la gent que assisteix es veu d'alguna manera “obligada”, almenys, a escoltar. En aquesta part parlen les diferents comissions —debatem, per exemple, la participació en espais de coordinació, propostes d'altres grups, o peticions externes, com ara participar en un documental contra l'especulació.

Després arriba la part en què les persones que han arribat al Sindicat a la recerca d'ajuda, exposen davant del grup el seu problema. Prèviament hauran passat per la “benvinguda”, pas imprescindible abans de parlar a l'assemblea¹⁶. També, cada nou cas es presenta i s'omple una fitxa amb les dades bàsiques. És una manera de què la gent nova no se senti aclaparada amb la nostra dinàmica de grup i que, a poc a poc, es vagi entrant i entenent el funcionament de l'organització. Amb les dades bàsiques es fa una valoració inicial i s'indiquen uns passos a seguir: anar al registre de la propietat, portar la documentació, contracte de lloguer, investigar la propietat, etc. Complir aquests passos és imprescindible per continuar amb el procés de seguiment i fins que no es compleixin, no s'activen els mecanismes organitzatius de suport. La gent té tota la setmana i pot tornar el següent dilluns, ara sí, per explicar el seu cas. L'ordre en què s'expliquen els casos es fa per sorteig. Un cop la persona ha acabat l'explicació, s'obre un torn de paraules, preguntes o dubtes, i es passa a l'assessorament col·lectiu. Si algú ha viscut un cas similar, empatitza amb l'altra persona, relata la seva experiència i explica com el va resoldre.

S'inicia la cadena de solidaritat entre les afectades: "avui per tu demà per mi". Tracem l'estratègia i els passos a seguir: obrir una negociació amb la propietat, iniciar una campanya mediàtica o preparar el desnonament, i ens repartim les tasques. En aquest punt, si la persona ho necessita, pot demanar suport per a realitzar una tasca concreta.

L'acompanyament és molt delicat i hem experimentat amb diferents models. Al principi assignàvem una acompanyant a cada afectada. El problema era la sobrecàrrega que representava un procés que podia durar entre sis i dotze mesos, fins a resoldre el cas. A més que generava una dinàmica assistencial: la persona afectada, en lloc de tenir iniciativa pròpia, esperava que l'acompanyant resolgués cada pas. Per tant vam decidir saltar a l'extrem oposat: no hi hauria acompanyament de cap tipus, cadascú resoldria tots els tràmits per si mateix sense més suport que el del moment de l'assessorament col·lectiu. I aquí van aparèixer les informalitats: les afectades buscaven a les persones que identificaven amb més coneixements i els hi demanaven ajuda personalitzada, en espais fora de l'assemblea. Finalment hem trobat un punt d'equilibri: s'assigna gent acompanyant per a tasques puntuals però sense que recaiguin sempre en una sola persona.

Un altre component clau que cada cop treballem més és el factor humà. Tot i les etiquetes d'afectat, militant o activista, el cert és que cada cop hi ha més barreja entre nosaltres. Però és un procés lent que no

acaba mai, ja que sempre va entrant i sortint gent, i cadascú té alts i baixos vitals que el fan estar més prop o més lluny, segons el moment. Per tant, més enllà de les persones hi ha la reproducció de l'estructura organitzativa del Sindicat. Aquesta estructura s'ha de sustentar al llarg del temps i ha de ser flexible per incorporar diferents ritmes i formes de participació, donant cabuda a persones acabades d'arribar, sense cap experiència política; a afectades o exafectades que han decidit sumar-se a la lluita i van aprenent pel camí; i als militants experimentats que han trobat en el Sindicat un lloc on organitzar-se i desenvolupar una lluita política de llarg recorregut. Per fer-ho possible treballem des de diferents fronts:

1. Claredat organitzativa: saber quines són les comissions, qui les forma, qui n'és el responsable, quines atribucions i limitacions tenen.
2. Redistribució de tasques: comissions rotatives, exposar necessitats concretes a l'assemblea, obrir la participació a tothom.
3. Accessibilitat de la informació i transmissió del coneixement: documentació a l'abast de tothom disponible en qualsevol moment —mitjançant Telegram, Llibre del Sindicat, o núvol a internet— i formacions col·lectives per equiparar coneixements.
4. Formalitat: creació de protocols de funcionament en cas de conflicte dins dels blocs, en la dinàmica de

l'assemblea i en els canals interns de comunicació, fixant les línies vermelles del Sindicat.

En resum: ens hem posat seriosos. Potser a vegades més del compte, complicant-ho tot i burocratitzant coses que funcionaven informalment. Però és el nostre procés i en ell aprenem i fem i desfem quan convé. Tot amb una premissa bàsica: no destruir tota la feina feta anteriorment per tornar a començar de zero, sinó agafar el que funciona i repensar el que no funciona per anar afegint capes d'experiència als mecanismes i eines que hem construït.

Ens situem en el present¹⁷. No podem oferir grans reflexions doncs tenim molts fronts oberts i molt treball per endavant. Seguim en peu, amb una estructura consolidada i mirant de no quedar-nos estancats. Planifiquem una campanya per atreure altres perfils del barri: llogaters de tota la vida, gent afectada pel turisme i finques de propietat vertical. Els reptes que tenim són molt grans: lluitar contra les màfies de revenda de pisos i organitzar els casos per propietaris a escala metropolitana; integrar les diferents sensibilitats del Sindicat i aconseguir que més joves entrin a l'organització i la facin seva; obrir el front laboral; i el més gran de tots: organitzar un moviment. Som conscients que només des del nostre barri, des de la nostra acció local, no serem capaces de derrotar els nostres enemics. El I Congrés d'Habitatge de Catalunya, celebrat el 14 i 15 de novembre de 2019,

va en aquesta direcció i ens vam implicar a fons en la seva organització. És un espai per traçar, amb altres 50 grups d'habitatge i organitzacions d'arreu, una estratègia per guanyar. Acordem un programa conjunt de gran abast, que es resumeix en quatre punts:

1. Prou desnonaments.
2. Punxem la bombolla dels lloguers.
3. Expropiació dels pisos dels bancs i fons voltors.
4. Seguir construint el moviment popular.

El Congrés promou la creació d'estructures organitzatives més enllà de viles i barris: base de dades conjunta i butlletí informatiu; borsa de formadores i d'advocades; i campanya contra Divarian —un altre fons volor amb nom aberrant. «Ho sabem, els nostres enemics són grans, però més gran és la nostra determinació, no ens faran fora, els farem fora nosaltres a ells.»¹⁸

Acabem amb un comunicat urgent, extret del butlletí de sòcies de l'Ateneu La Base, que resumeix el moment en què es troba el Sindicat:

«L'inici de l'any al sindicat no ho ha pogut ser millor. Comença amb una gran victòria. El Bloc Llavors on es trobaven sota amenaça de desnonament sis famílies, ha estat el primer a beneficiar-se del Decret del Govern de desembre passat que obliga a grans tenidors a oferir

lloguer social abans de demanar el desallotjament. El passat 10 d'octubre la resistència popular i una bona estratègia van fer que fos impracticable. Aquest cop, tres dies abans de la data establerta la jutgessa l'ha suspès. Cal recordar que aquestes victòries no es produeixen per la bona voluntat de l'estat sinó que són fruits d'anys de lluita i perseverança, aturant desnonaments i organitzant-se cada cop millor, com amb el Congrés d'Habitatge. Tanmateix, tot i que la nova llei posi fre a alguns casos dramàtics, el robatori que estem patint amb els lloguers no s'ha revertit i caldrà seguir lluitant per treure del mercat l'habitatge. Dilluns tornem amb la primera assemblea setmanal de l'any per veure com afrontar els casos que vindran i les noves perspectives de lluita per al 2020. Un bon moment per sumar-s'hi!!! ;)».

Espai Veïnal del Cabanyal

Espai Veïnal del Cabanyal (EVC) naixem al setembre del 2015 arran d'un comunicat escrit per un grup de veïnes que ens coneixíem de projectes anteriors al barri, el qual repartirem al juliol per quasi tres mil cases del Cabanyal. Hi féiem una xicoteta reflexió de la situació del barri, emfatitzant l'inqüestionable procés de gentrificació en el qual ens estàvem endinsant, convocant una assemblea oberta per al 3 de setembre del mateix any. Aquesta assemblea fou secundada per unes 120 veïnes. Però, com havíem arribat a aquest punt?

Com moltes sabreu, el Cabanyal ha viscut durant molts anys una lluita contra l'ampliació de l'avinguda Blasco Ibáñez. Aquest projecte urbanístic (Pla Especial de Protecció i Reforma Interior, PEPRI), inicialment ideat per l'últim govern del PSOE a la ciutat, seria més tard encapçalat pel govern del PP de Rita Barberà durant els seus 24 anys de mandat al consistori. La paràlisi urbanística i l'acció premeditada de l'administració pública endinsaren el barri en un llarg i profund procés de degradació física i social. Seria, com més endavant identificaríem, la primera fase d'un procés de gentrifi-

cació de “manual”: la degradació i desvalorització econòmica del barri.

Aquesta amenaça, que pretenia l'enderrocament de més de 1.600 habitatges, va dur a terme una basta degradació del barri. El PEPRI, sota l'amenaça d'expropiació, obligava a vendre les cases a l'administració pública —en concret, a Cabanyal 2010, empresa pública-privada creada *ad hoc* per dur-lo a terme— a preus irrisoris. El resultat fou que més de 600 famílies abandonaren el barri, passant les cases a mans de l'administració, per a després acabar sent enderrocades més de 300. Aquest buidament de veïns anà acompanyat de tots els elements típics d'una degradació orquestrada per les administracions: permissivitat en la instal·lació de punts de venda de droga, abandonament de serveis urbans, cap inversió en serveis públics, etc.

Però enfront de tot aquest procés de degradació i amenaça d'expulsió veïnal es va engegar un dels moviments de resistència veïnal més contundents del País Valencià. Als anys noranta es creà la Plataforma Salvem el Cabanyal, la qual capitanejaria el moviment de resistència durant pràcticament tots els anys del conflicte. Cal tenir en compte que el Cabanyal manté trets diferencials propis d'un poble: principalment, una gran estructura urbana en malla de cases baixes, on moltes famílies han viscut durant generacions i on s'ha mantingut una certa xarxa social veïnal de carrer —fet pel qual, entre d'altres, és un dels bar-

ris de València on més valencianoparlants hi ha. Així, la Plataforma Salvem el Cabanyal tingué centenars de veïns associats. Alhora, després del conflicte territorial de La Punta, un gruix important de gent del moviment okupa de València s'instal·là al Cabanyal per a involucrar-se en la lluita per la seua defensa. Primerament, okupant diversos habitatges com a mètode de resistència contra els futurs enderrocaments i, en segon lloc, obrint diversos centres socials okupats —Pepika la Piona, Malas Pulgas, La Fusteria, Proyecto Mayhem, etc.— i creant l'Assemblea del Cabanyal, de caràcter marcadament anticapitalista i autònom.

Amb tot i amb el temps, el Cabanyal acabà esdevenint un focus de lluita a la ciutat, mentre els dos sectors de la resistència veïnal caminaven, d'una o d'altra manera, contra el mateix enemic. És aquest context, el d'un veïnat acostumat a vint anys de lluita en un conflicte urbà i el d'un sector bastant important del moviment anticapitalista de la ciutat instal·lat en diversos projectes de barri, el que determinarà, en certa manera, l'actual caràcter combatiu del Cabanyal.¹⁹

Finalment, amb el canvi de govern municipal el 2015, es va tombar definitivament el projecte d'ampliació de l'avinguda Blasco Ibáñez²⁰. Aleshores, s'obria l'oportunitat de veure en quin punt estàvem i quines amenaces sorgien ara que la situació havia canviat. És en aquest punt d'inflexió quan un grapat de veïnes vegem amb claredat el que ja havíem començat a plantejar anys enrere en l'Assemblea del Cabanyal:

que tot aquest procés de degradació del barri no era ni més ni menys que la primera fase del procés de gentrificació, un concepte que moltes coneixíem de feia relativament poc temps. Així, ja extingida l'Assemblea del Cabanyal, i veient que la Plataforma Salvem el Cabanyal ja estava en els seus últims anys de vida i no anava a plantejar una oposició real a tot el que ens venia al damunt, decidim engegar un nou projecte de resistència al barri. En aquest cas tenint la lluita contra la gentrificació com a l'objectiu primordial. De forma molt sintetitzada, la derogació del PEPRI i el context particular de lluita mencionat, explicarien la bona acollida que van tenir les primeres reunions, tant per la quantitat de gent que va acudir-hi com per l'espenta que va tindre el mateix naixement d'EVC.

Així, en un principi EVC es concep, no com una assemblea de barri a l'ús, sinó com un espai de trobada i confluència entre distints col·lectius, associacions i individualitats, que compartíem una mateixa visió de la conjuntura. Aquesta anàlisi compartida ens feia partir a totes de la ferma convicció que el nou canvi de govern i la paralització del PEPRI no anava a comportar de per si una finalització del problema urbà, sinó que ens venia al damunt un procés de revalorització emmascarat sota el paradigma de la rehabilitació, és a dir, la segona fase de tot procés de gentrificació. Aleshores, un dels nostres primers lemes va ser: "la seua rehabilitació és gentrificació".

Les dues primeres assemblees foren tot un èxit, superant el centenar d'assistents. Diversos factors ho explicaven: un context i un passat recent de lluita veïnal; la finalització d'un pla urbanístic que havia sigut l'espasa de Dàmocles del barri durant dues dècades; la sensació per a moltes que des d'eixe moment s'obria tot un ventall d'oportunitats per a reconstruir el barri amb multitud de noves propostes; l'encara viu record del 15M, d'omplir les places amb "il·lusions renovades"; i, sobretot, el fet que moltes persones del barri s'acostaren realment a veure què oferien de nou eixe grapat de veïnes que havien convocat aquest projecte de nom amable.

El projecte començà, a l'estil 15M, amb nombroses propostes i comissions: d'espai públic, d'habitatge, de repressió policial, de convivència, d'economia i cooperativisme, de difusió i de gentrificació. El moment més participatiu, al principi, fou l'emplenament de fulls de propostes per part de totes les assistents repartides en grups de treball. Cadascuna deia el que volia i desitjava per al barri, a mode de pluja d'idees, moltes d'elles, és clar, contradictòries entre elles. En una segona fase, ja explicat a tothom que el que ens unia era el rebuig a la gentrificació, el treball fora de les institucions, i l'autoorganització i horitzontalitat com a eixos principals de l'assemblea; cada comissió començà a fer les seues assemblees, plantejant els seus objectius i els seus fulls de ruta, bolcant-ho tot després a l'assemblea general cada quinze dies.

Cap a finals del 2015, l'afluència a les assemblees i a les comissions començà a minvar, passant a ser menys de la meitat dels participants inicials en qüestió de quatre o cinc mesos. Són dos els factors principals que ho expliquen: una part del veïnat se n'aniria perquè no veia clar el paper pràctic i concís en el barri, o perquè no tindria temps i motivació per dedicar part del seu temps a un projecte col·lectiu; i una altra part se n'aniria perquè no va trobar el que esperava: una resposta i un resultat ràpid als problemes del barri. Aquest últim factor seria per a moltes de nosaltres un nou aprenentatge: moltes vegades, la gent, que no viu en el gueto militant com una forma d'oci, espera un resultat immediat als problemes socials, i si no hi ha victòries o resultats immediats veu aquests projectes inútils, com un "club social" més, com ho poden ser l'associació de joves, la llar dels jubilats, la falla, el club excursionista, etc.

Des de setembre del 2015 fins a juliol del 2016, EVC continuaria organitzant-se per comissions i amb una assemblea general cada quinze dies. Durant tot eixe any es feren distintes activitats, totes encaminades a dibuixar una línia comuna contra la gentrificació i un ventall de propostes per a donar resposta a la diversitat de problemes que presentava el barri. Però la davallada de participants continuava sent constant. Durant el curs 2016-2017, donada la poca afluència en algunes comissions i la inoperància d'altres, passaríem a organitzar-nos totes en una sola assemblea setmanal.

Durant eixos anys ens dedicariem a radiografiar cada un dels aspectes de la gentrificació al Cabanyal i a denunciar públicament —principalment en comunicats, bustiades, rutes pel barri o assistint a multitud d'actes i assemblees de distintes associacions del barri— cada problemàtica. Les campanyes que férem anaren encaminades a conscienciar al barri d'aquest nou problema: la gentrificació. Fórem molt pesades amb aquest vocable.

De setembre del 2017 fins a juny del 2018, fou sens dubte el pitjor període de l'EVC, aplegant a ser l'estiu del 2018, menys de deu persones a l'assemblea. Ja abans d'això, a principis del 2017, havíem assumit públicament un fet: que ja no érem eixe espai de confluència inicial, plantejat com un espai de trobada de distintes associacions, col·lectius i individualitats, i que havíem passat a ser una assemblea de barri. En aquell ambient, les poques que quedàrem vam arribar a bastants consensos discursius sobre quins eren els problemes del barri i quines les perspectives per a enfrontar-los.

Amb tot, són dues les fites aconseguïdes en aquests primers tres anys. D'una banda, gràcies a explicar i difondre el nostre discurs en multitud d'espais —a més dels ja esmentats, també en taules redones i xerrades, xarxes socials, ràdio, TV, etc.—, hem aconseguit posar la paraula gentrificació damunt la taula. Realment, hem fet que gran part del veïnat conega aquest concepte i, sobretot, el què implica: turistificació,

especulació en l'habitatge, canvi de la xarxa social del barri i expulsió veïnal com a norma general. Actualment, cap partit polític ni cap actor social del barri discuteix que el procés que viu el Cabanyal és la gentrificació. D'altra banda, gràcies a aquests tres anys de donar la cara en distints contextos, hem aconseguit ser un actor social, és a dir, part del veïnat ens coneix i sap qui som i el que fem, fet important en un barri de més de vint mil habitants; també, que a l'àmbit associatiu i polític, la nostra veu s'escolte.

Fruit d'aquesta primera etapa, intentarem aportar algunes conclusions en clau d'aspectes a tenir en compte a l'hora d'engegar una assemblea de barri. Òbviament, primer cal establir els objectius a curt, mitjà i llarg termini; per a així després desplegar els models d'estratègia i tàctica conseqüents. En el nostre cas, molt resumidament són: construir una comunitat en lluita a partir de la qual desplegar experiències i conflictes per, a llarg termini, confluïr amb altres comunitats en lluita al si de processos revolucionaris de major envergadura i calat²¹. Des de ben prompte partirem de la premissa que calia eixir del gueto militant, o almenys transformar-lo, per la multitud d'aspectes negatius que aquest comporta per a la conformació de la lluita social²². Per tant, aplegar a constituir aquesta comunitat en lluita amb tota la població desposseïda i precaritzada que no forma part

d'aquest gueto militant ha sigut —i és—, una de les nostres prioritats.

Però, com aconseguir formar una comunitat en lluita? A partir de què? Són preguntes que, a hores d'ara, ens seguim fent. Entenem que és a partir del conflicte social on es constitueixen aquestes. En un primer moment, varem establir com a principi bàsic que sols a partir de compartir les mateixes problemàtiques —habitatge, repressió policial, afectació per un pla urbanístic, conflictes laborals, etc.— amb una part del veïnat, seria com podríem unir-nos-hi per plantejar solucions conjuntes. Amb el temps, ens adonarem que aquesta premissa és important però ni molt menys l'única. Aleshores, al Cabanyal, el problema de la gentrificació i per tant la qüestió de l'habitatge, seria la base del conflicte social que ens podia unir a moltes veïnes.

Pràcticament totes les grans ciutats de l'estat espanyol compartim el problema de l'habitatge. La seua enorme potencialitat per al conflicte social és una cosa que se sap de sobra. Concretament al Cabanyal, no anàvem orfes d'excuses per a buscar una lluita social, sinó que el problema de l'habitatge és de primer ordre i la urgència d'abordar-lo era —i és— clara. Per tant, és a partir d'aquest eix on nosaltres estem intentant constituir l'esmentada comunitat en lluita. Per a la gent que viu en altres indrets —rurals, ciutats xicotetes, o altres contextos distints—, entenem que la idea és constituir la comunitat en lluita arran de

la principal problemàtica social existent en cada lloc, i ningú millor que les que hi habiten per a saber-ho. Per tant, resulta bàsic fer un diagnòstic el més profund possible de les causes estructurals de la pobresa en cada territori, dels mecanismes d'opressió i explotació capitalista, etc. Tot per a així saber quin haurà de ser el punt de partida. Una vegada feta aquesta primera identificació, caldrà conèixer com el palmell de la mà totes les característiques del context i territori on vius. A l'EVC, sols eixa feina ens va dur quasi un any.

Una vegada feta aquesta multianàlisi i tenint més o menys clar l'objecte i subjecte principal de la nostra lluita, caldrà fer-nos conèixer, de totes les maneres i per tots els mitjans possibles. El més important és que la gent sàpiga que existeixes, i per a això s'han de recórrer mil indrets. A nosaltres, per exemple, ens va servir molt omplir les bústies de cada casa i pegar cartells. Ja sabem totes que les nostres xarxes socials —Twitter, Facebook, Instagram, i Telegram— no solen aplegar a la gent que es troba fora de l'òrbita dels moviments socials, però alhora, són fonamentals. Seria convenient tenir també en compte altres aspectes, com interessar-se per models de lluita similars en altres territoris; relacionar-se amb els moviments socials de la teua zona, coneixent els seus potencials i les seues mancances; i, sobretot, provar i provar, tenint clar que qui no arrisca no pisca. També n'hi ha d'altres que segur desconeixem o que, coneixent-los, no hem

pogut dur a terme, així com d'altres que se'ns oblidarà comentar.

Som a l'estiu del 2018. Després d'un any on cada cop érem menys i veient que ens calia una reformulació del projecte per no morir d'inanició, decidim apostar pel sindicalisme de barri, tot atenent a distintes raons. Així, al setembre fem públic un comunicat que repartim per totes les cases del barri, titulat "Espai Veïnal del Cabanyal: cap al sindicalisme de barri", on expliquem molt breument el que havíem assolit i el nou plantejament de l'assemblea²³. Ja feia temps que sentíem parlar de sindicalisme de barri, sobretot des de Barcelona i, concretament, a les companyes de Poble Sec. Sí, no hem inventat res. D'un primer moment véiem en eixe concepte algunes idees molt clares i que, alhora, entraven en plena sintonia amb el que havíem intentat fer des d'un principi. Així que, d'una banda, no anàvem a fer cap canvi radical en els plantejaments de l'assemblea i, d'altra, adoptàvem un nou concepte de lluita que, a més de veure que a altres llocs funcionava, aportava una idea molt concreta: mai més, cap veïna que patira una injustícia social, hauria de fer-li front a soles.

Però, què és això del Sindicalisme de Barri? Valga de punt de partida dir que no hem fet una anàlisi teòrica i ideològica del concepte, és més, ha hagut certa mania entre moltes de nosaltres a no fer una militància de "saló", el que ens ha dut a centrar els

nostres esforços en una vessant eminentment pràctica, oblidant, potser de vegades, la part més teòrica o ideològica de la lluita, també necessària en allò del binomi teoria i pràctica. Aleshores, podem dir que, per a nosaltres, el sindicalisme de barri és una idea, un concepte, o una manera d'entendre la lluita social de barri. La qüestió rau a traslladar als barris el concepte de defensa comunitària que existia a les fàbriques en les èpoques de major puixança del moviment obrer, tant des de l'anarcosindicalisme més combatiu com des de l'autonomisme. En un moment històric on la consciència obrera es troba sota mínims i, on la tecnologia i la flexibilitat han dinamitat en gran mesura les comunitats de lluita obreres que existien fins a la desindustrialització; el que proposem és generar el subjecte revolucionari al voltant dels barris, al voltant del subjecte veïnal. Pensem que actualment els barris reuneixen bastants dels aspectes potencials que abans reunia la fàbrica, i que potser el barri és un bon nexa d'unió entre les explotades —oprimides, precariat, o com es vulga dir.

Però que ningú s'equivoque: en cap cas nosaltres plantegem substituir al subjecte obrer pel subjecte veïnal, ni a la fàbrica pel barri. És cert que el sindicalisme combatiu ha de fer —i ho està fent— un esforç per arribar a la nova estructura del treball, ja que el model sindical industrial ha quedat, en part, obsolet; però això no vol dir que les qui apostem pel sindicalisme de barri menyspreem al sindicalisme

combatiu, ni de bon tros. De fet, el que caldrà és treballar plegades, des dels barris i des dels llocs de treball. El que pretenem és traslladar als barris tots els mètodes i formes de lluita que han funcionat històricament al sindicalisme combatiu. Fer dels barris el que eren abans les comunitats de lluita formades al voltant del lloc de treball: acció directa, horitzontalitat, solidaritat, suport mutu, camaraderia, vagues, piquets, sabotatge, etc. És per aquesta raó per la qual ens va resultar atractiu el concepte de sindicalisme de barri. Perquè al cap i a la fi, tot gravita sobre el que nosaltres ja veníem parlant temps abans: una comunitat en lluita.

Així doncs, tornant a allò pràctic, quan comencem a parlar de sindicalisme de barri ens plantejem que a la nostra assemblea es pugui abordar qualsevol tipus d'injustícia social que patisca el veïnat. Des de problemes relacionats amb l'habitatge —desnonaments i desallotjaments, pujades de lloguer, pisos turístics, etc.—; amb l'àmbit laboral —acomiadaments, assetjaments, etc.—; amb la policia; o de convivència entre grups de veïns. També, a banda de problemes, propostes més transformadores de caràcter autogestionari i autoorganitzades, com ara festes populars, bancs d'aliments, menjadors, gimnasos populars, etc. La raó de mesclar tots aquests temes és molt simple: si la mateixa veïna que acudeix a l'assemblea a aturar el seu desnonament té un problema en el curro o amb la policia, i veu que en la mateixa assemblea també pot trobar

suport per afrontar-ho, el sentiment de pertinença a la comunitat creixerà exponencialment. I recordem, del que es tracta és de fer una comunitat en lluita forta.

Fem un salt al present, al gener del 2020. En aquests últims mesos, l'assemblea ha doblat i quasi triplicat el nombre de militants. Actualment, l'habitatge és el nostre treball principal. És allò que més feina ens comporta i allò en el que més experiència estem adquirint. La qual cosa resulta òbvia si es coneix l'actual problema de precarietat habitacional. L'habitatge, per ser una necessitat bàsica de primer ordre, és allò pel qual les famílies estan més obligades a lluitar. Per tant, des d'un punt de vista pràctic, som quasi més un sindicat d'habitatge que un sindicat de barri. Malgrat això, pensem que és interessant mantenir el concepte de sindicalisme de barri per allò de no tancar les portes al que pugam fer en un futur, és a dir, estar oberts a què el veïnat acudisca a tractar problemes que no siguem sols els relacionats amb l'habitatge.

Més enllà de la nostra experiència des de l'EVC, creiem que és important comentar resumidament el context de València i del mateix Cabanyal. Actualment, les assemblees de barri ens trobem coordinades en EntreBarris, on ens agrupem els barris de La Saïdia (Saïdia Comuna), Orriols (Orriols en Bloc), Ciutat Vella (Veïnat en Perill d'Extinció), Russafa (Russafa Veïnal), Benimaclet (Cuidem Benimaclet i CSOA l'Horta) i Cabanyal (EVC). EntreBarris ens reunim quinzenalment en

assemblea de coordinació i, ahora, hi ha tres comissions —Afectades, EntreDades i Portaveus i Comunicació— i tres taules de treball —Turisme, Habitatge i Model de Ciutat. El paper d'EntreBarris és coordinar als barris baix uns consensos comuns —sorgits a partir de plenàries anuals— per a així poder fer campanyes i lluites conjuntes, ahora que ens donem suport a les lluites de cada barri. És, potser, una peculiaritat amb la resta de ciutats de l'estat espanyol, ja que en ser València una ciutat ni massa gran ni massa menuda, hem sigut capaces de crear una coordinació estable de diferents barris, la qual cosa ens dóna fortalesa i unitat a escala de ciutat. Caldria afegir, tanmateix, que també està la PAH i altres organitzacions d'habitatge amb les quals treballem en consonància a peu de carrer.

D'altra banda, al Cabanyal ens trobem amb algunes novetats. A finals del 2019 es va dissoldre la Plataforma Salvem el Cabanyal, ja que, en paraules dels seus integrants, donaven per guanyada i finalitzada la seua tasca amb la derogació de l'antic PEPRI. Però aquesta ha estat seguida d'un nou pla urbanístic: el Pla Especial del Cabanyal-Canyamelar (PECC)²⁴. És per això que a principis del 2019 un grup de veïnes es va reunir per a redactar-hi catorze al·legacions, que van ser presentades per més de mil persones. Fruit d'aquest treball ha nascut una nova associació veïnal al barri, Cuidem Cabanyal Canyamelar, centrant els seus esforços en l'àmbit urbanístic del barri, oposant-se a l'actual PECC i plantejant un model urbanístic

alternatiu. Nosaltres, des d'EVC, treballem colze a colze amb elles.

Després d'aquest breu recorregut a escala urbana, tornem a la realitat del barri. Durant els vint anys de degradació, com és habitual en tot procés de gentrificació, la desvalorització dels habitatges en general²⁵ ha comportat la consolidació d'una gran bossa de població pobra, que okupa habitatges o viu en infra-habitatges llogats sense cap cèdula d'habitabilitat ni cap garantia habitacional similar al respecte. Aquesta és la conseqüència de la dinàmica de desvalorització-revalorització de l'espai: el desplaçament dels pobres d'una zona a altra de la ciutat al ritme de la renovació urbana.

Durant molts anys —sobretot des de la desaparició de la Plataforma Salvem el Cabanyal—, una part del veïnat ha vingut reclamant una rehabilitació del barri centrada en assenyalar la falta de convivència en certes zones del barri, on hi ha instal·lats punts de venda de droga, que estan provocant un maldecap constant al veïnat que hi viu a eixes zones: brutícia, soroll a altes hores de la nit, assetjaments, faltes de respecte constants, etc. Enfront d'aquest problema en zones molt concretes, aquest sector del veïnat ha engegat una campanya anomenada Barris Dignes, basada en reclamar major intervenció social, de serveis, policial, i en el rebuig a qualsevol okupació d'habitatges. La conseqüència és que, de forma directa o indirecta, aquesta

reivindicació veïnal repercuteix en una criminalització de la pobresa, sense distingir en qui produeix concretament la falta de convivència —i qui no.

EVC, que sempre hem tingut molt clar que estem colze a colze amb el veïnat més precaritzat i desposseït del barri, hem pres un posicionament propi al respecte. Durant molt de temps, hem repetit un discurs molt clar a tots els llocs: la falta de convivència i de respecte que apareix en les zones de major concentració de pobresa al Cabanyal, és una conseqüència mateixa de la pobresa dins del sistema capitalista, sent aquest i les seues desigualtats els vertaders causants d'aquesta i d'alguns dels seus efectes secundaris. En certa manera, davant de cada falta de respecte o de convivència produïda en aquestes zones, nosaltres sempre hem donat la culpa al capitalisme, exonerant a la persona o persones concretes, perquè prendre altre posicionament significava ser part de la criminalització de la pobresa.

Tanmateix, recentment hem volgut fer una reflexió més profunda matisant el nostre posicionament. En un comunicat²⁶ hem explicat que sí, que al darrere de tot hi estan les causes estructurals de la desigualtat, que generen una infinitat de situacions problemàtiques. Però darrere de situacions concretes de falta de respecte, assetjament sexual al carrer, o qualsevol altra falta de convivència, hi ha persones concretes, i cap d'aquestes actituds es pot tolerar independentment de quin siga el nivell econòmic. Enfront d'aquestes actituds intolerables és necessari el rebuig de totes. També

hem volgut matisar la manera en què enfrontem aquestes situacions: que la criminalització genèrica tampoc és tolerable i, sobretot, que la policia no soluciona els nostres problemes; que la millor solució és aquella que es fa amb treball constant a mitjà i llarg termini: la mateixa comunitat veïnal; i que com menys cases buides i mercantilitzades per turisme hi haja, com més siguem les mateixes veïnes les que utilitzem l'espai públic, com més fortes siguen les relacions i les xarxes entre veïnes, menys problemes de convivència sortiran —això és automàtic— i més preparades estarem per a solucionar-los de manera conjunta i autònoma.

Al juny del 2018 i ja des de la perspectiva del sindicalisme de barri, apleguen a l'assemblea els primers casos de veïnes que anaven a ser expulsades de les seues cases. En un primer moment podíem dedicar diverses assemblees a parlar tranquil·lament de cada cas i encara que no partíem de zero, no teníem més experiència que aquella viscuda a les nostres cases. Així, a poc a poc, anàrem creant les primeres reparticions de treball: jurídica; de negociacions amb els bancs, els fons d'inversió, o les administracions públiques; d'assumptes relacionats amb els serveis socials; de comunicació i difusió cap a fora de l'assemblea; etc. Però sempre, deixant per a la resolució comuna l'estratègia concreta a seguir en cada cas.

Al principi intentarem crear una espècie de protocol a seguir per a cada cas que arribara a l'assemblea.

Però amb el temps, malgrat haver-hi certs aspectes que es repeteixen i podem tenir protocol·litzats —situació jurídica del cas concret, quadre socioeconòmic, etc.—, hem optat per dissenyar una estratègia concreta per a cada cas. Volem insistir en una cosa: no hi ha receptes màgiques, és a dir, pensem que no existeix un protocol màgic ni la millor i única manera de fer les coses; nosaltres hem fet la nostra, que de segur anirà millorant amb l'experiència. El millor és que cada assemblea tinga la seua manera concreta de treballar els casos, atenent a les particularitats del seu context, a pesar que sí que és molt convenient dialogar amb altres lluites d'altres territoris per aprendre i millorar.

D'aquesta manera, és a partir del setembre del 2018 quan efectivament comencem a aturar desnonaments. Alhora, apareixen els primers dilemes, els primers dubtes i els primers debats de com abordar-los. La primera qüestió —i quasi la més important— és com arribar a totes les veïnes precaritzades que estan sofrint problemes d'habitatge i com fer que passen a formar part de l'assemblea, és a dir, com crear materialment i físicament una comunitat en lluita. Com que partim de què quasi la totalitat de l'assemblea provenim d'ambients militants i polititzats, aquesta serà l'eterna qüestió. Com arribem a tota la gent precaritzada que no ha estat mai en contacte amb cap àmbit de lluita, que no ha participat de cap assemblea, que no parteix d'una politització concreta; i, alhora, sense caure en el pur assistencialisme, convertint-nos

en una extensió informal del que haurien de ser els serveis socials i les administracions públiques? Com fem tot això sense caure en el paternalisme del gueto militant pensant que són la resta de persones les que s'han de polititzar a imatge i similitud nostra —i no que tal vegada som nosaltres els que hem de canviar les nostres dinàmiques i codis per relacionar-nos? Pot ser, molta de la gent precaritzada i no militant pot tenir altres codis relacionals i maneres d'afrontar els problemes de la vida que a nosaltres també ens poden servir. És més, perquè eixa línia divisòria entre ells i nosaltres? La veritat és que no tenim cap resposta màgica.

Tot és qüestió de prioritats, de fer una balança de guanys i pèrdues i de decidir-se per alguna de les opcions que tens per a escollir, encara que siga de forma temporal i baix uns indicadors que, donat el moment, et facen canviar de tàctica. Així doncs, la manera d'aplegar a més veïnes és fer que l'EVC es conega al barri pel seu exemple pràctic, i sobretot, que es conega com una eina útil. Que les veïnes sàpiguen que si hi acudeixen, podran aturar els seus desnonaments o desallotjaments. Però encara més, que si participen, trobaran una comunitat de suport, que lluitar serveix per a canviar les coses, que sí que es pot.

Partint d'aquesta premissa hem establert una altra: el *win-win*: guanyar i guanyar desnonaments. En un primer moment, perquè la gent et conega, cal tenir

victòries, visibilitzar cada acte, acció i desnonament aturat. Com que no controlem els mass media, utilitzem totes les xarxes socials al nostre abast, a sac i a totes hores. Tampoc rebutgem mai cap entrevista o oportunitat d'eixir en els mitjans convencionals. Per a nosaltres, malgrat les contradiccions i manipulacions, sempre ens ha servit com a altaveu i ens ha reportat molts més beneficis que perjudicis. Per a açò, caldrà que part de l'assemblea i les pròpies afectades pels desnonaments estiguen disposades a donar la cara. És un preu que, almenys nosaltres, hem optat per assumir²⁷.

Parlant de coses que una assemblea opta per assumir, nosaltres, de moment, som conscients que de vegades la nostra tasca és assistencialista. Aquesta és una de les coses més difícils d'assumir, per això, ho fem de manera relativa i temporal: sols fins a ser un nombre determinat de veïnes afectades per expulsions en l'assemblea; sols les primeres vegades fins que aprenen a gestionar-se les seues coses més immediates; sols si hi ha una reciprocitat amb la resta de veïnes afectades; i sols en la mesura en què l'empoderament i l'aprenentatge es va consolidant. I sí, funciona. Les veïnes que venen a l'assemblea, amb el temps aprenen el que per a nosaltres és més important: que existeix una vida comunitària més enllà de l'individualisme capitalista, i que sols lluitant entre totes es canvien les coses.

Per a fer-ho, cada lloc i cada assemblea és un món. Nosaltres creiem que perquè la gent nova se senta còmoda, cal que se senten partícips, que aporten allò que més sàpiguen fer i que a les assemblees se'ls guardi un temps per a expressar les seues problemàtiques —és flipant veure com, moltes vegades, sembla que ho contem per primera vegada. Després, una cosa a millorar i que també es va fent en el temps és aprendre que la lluita està fora de les assemblees, que han d'haver-hi més espais de participació fora de les assemblees. Aquest és un defecte del gueto militant que pensem que a poc a poc es va corregint.

Ja per finalitzar, farem un breu comentari entorn de la campanya #CabanyalVsDivarian. Al setembre del 2019, i en veure que més d'una família que havia arribat a l'assemblea ho feia baix l'amenaça de Divarian —BBVA i Cerberus, gestionat per Haya Real Estate—, decidim fer un salt. En lloc de respondre cas per cas, fer-ho de manera conjunta, posant uns objectius comuns per a totes i començant a fer accions de pressió —escarnis a oficines del BBVA i Haya Real Estate, etc. Al principi no sabíem molt bé com podia sortir la cosa, si seríem capaces o no de complir les expectatives que ens havíem generat. Ara ens adonem que el millor que vàrem poder fer és arriscar i tirar endavant. Aquesta actitud l'estem intentant replicar en cada proposta que ens fem a nosaltres mateixes, i la veritat, ens està funcionant.

Un altre aspecte que hem après és sobre el tema mediàtic. Tota acció que després no difonem o no fem pública, pareix que no existisca. Això té els seus aspectes negatius —espectacularització, etc.—, però malauradament, hi ha una dinàmica que es repeteix: acció —aturar un desnonament, un escarni o el que siga—, mediatització de l'acció, posada en el tauler de l'agenda pública local. En conseqüència els polítics es pronuncien i, finalment, els responsables del banc o fons d'inversió t'escolten. Aquesta dinàmica, que ja és coneguda per tothom, comporta els seus perills que haurem d'enfrontar més prompte que tard, com la dependència dels mass media per a posar en l'agenda pública les nostres lluites.

En tercer lloc, i segurament el més important, és que estem fent coses que no havíem fet mai. Estem descobrint que així és la manera en què nosaltres marquem els ritmes de la nostra lluita. És així com adoptem cada vegada una visió més estratègica de cara al futur, és a dir, és molt important no estancar-se amb allò que se't dóna bé i funciona, sinó que cal sempre donar una passa endavant i provar noves tàctiques i noves vies d'incidència i de pressió per aconseguir els teus objectius. Volem, per acabar, mencionar una de les coses que més ens ha funcionat: cada acció, cada acte, cada desnonament, cada escarni; en definitiva, cada vegada que hem eixit de les assemblees al carrer, hem guanyat, tant en gent a les nostres assemblees com en força col·lectiva.

Notes

¹Segons la Plataforma d'Afectades per la Hipoteca, «a l'Estat espanyol, hi ha hagut 1.001.593 llançaments des de l'esclat de la bombolla immobiliària en l'any 2008 fins al tercer trimestre de 2019.» Ester Fayos a *La Directa* (17.12.2019).

²cf. Suriano, J. (1983). *La huelga de inquilinos de 1907*. Buenos Aires: Centro Editor de América Latina; i Aisa Pàmpols, M. (2014). *La huelga de alquileres y el comité de defensa económica. Barcelona, abril-diciembre de 1931. Sindicato de la Construcción de CNT*. Barcelona: El Lokal.

³Imposició de cultius únics, per part de terratinents locals i empreses internacionals, basats en la canya de sucre, la *papa*, la tomaca i el plàtan.

⁴De l'anglès *gentry*. Molt resumidament, la substitució d'una determinada població que habita un espai —un barri—, per una altra de major poder adquisitiu. (Nota dels Editors).

⁵Rondant els mil en cadascun dels trimestres del 2019, segons les dades oficials del Consell del Poder Judicial, que òbviament, no recull els “desnonaments silenciosos” que no arriben a judicialitzar-se.

⁶La comunitat La Esperanza és el major projecte habitacional impulsat per la FAGC. Es tracta d'uns blocs de 77 habitatges, on viuen sengles famílies sumant, en total, més de 200 persones. Com va assenyalar en el seu moment la premsa, “la major comunitat ‘okupa’ d'Espanya”. (N. dels E.).

⁷Extret d'una octaveta-manifest dels inicis de l'Ateneu La Base.

⁸«L'emancipació dels obrers només pot ser obra dels obrers mateixos.» Un dels principis bàsics de la Primera Internacional (1864), associació creada amb la finalitat d'agrupar internacionalment totes les organitzacions obreres i, mitjançant l'acció combinada de totes elles, dur a la humanitat a la Revolució.

⁹Els pisos rusc són càpsules individuals dins un habitatge compartit amb espais comuns —el lavabo o la sala d'estar—, amb mesures infrahumanes —uns 2,6 metres quadrats: 1,2 metres d'amplada, 1,2 d'altura i 2,2 de llargada. Hi existeixen de forma clandestina però també algunes empreses —com Haibu 4.0— han començat la seva comercialització a Barcelona, amb preus molt per davall d'un lloguer “normal” —entre 200 i 300 €. (N. dels E.).

¹⁰Coordinadora de Jubilats i Pensionistes d'AAVV BCN, AMPA CEIP Jacint Verdaguer, Parròquies de Poble Sec, La Raposa Llibreria feminista, Plataforma Som Paral·lel, Coordinadora d'entitats, Babàlia Criança Compartida, Castellans de Poble Sec, Laboratori Reversible, Etnogràfica Antropologia per a la transformació social, AFA Escola Poble Sec, Altaveu de Poble Sec, Associació Cúrcuma, El Monstre de Paper, Raons Públiques, Ateneu La Base, Cooperasec i Trocasec.

¹¹La resposta literal d'un comercial de Tecnocasa, quan vam encarar-lo com a especulador i part del problema, va ser que ells eren una immobiliària “de barri” i que estaven molt preocupats perquè la gent aconseguís un habitatge.

¹²Llibre Negre del Sindicat de Barri.

¹³Les persones i les famílies vulnerables que s'enfronten a un desnonament no ho han de fer soles. L'acompanyament dels serveis municipals per trobar una solució funciona i evita situacions angoixants a les persones afectades.

¹⁴Dossier BCN vs Norvet.

¹⁵La Taula d'Habitatge és un òrgan tripartit entre la Diputació de Barcelona, la Generalitat i l'Ajuntament, on es col·loquen en una llista d'espera, per ordre d'urgència, els casos més greus de manca d'habitatge i en paral·lel, els pisos disponibles per aquestes institucions. El resultat, davant l'inexistent parc públic d'habitatge, és una agonia de mesos i anys per accedir a un d'aquests pisos.

¹⁶A la “benvinguda”, en un espai a part, un parell de persones del Sindicat reben als nouvinguts i els hi expliquen el nostre funcionament: la importància del suport mutu, que ningú cobra, que no som una ONG, que ens ajudem uns als altres, etc.

¹⁷El text que estàs llegint ha estat redactat durant les setmanes prèvies a l'inici de la dècada del 2020.

¹⁸Missatge de cloenda publicat al Twitter del I Congrés d'Habitatge de Catalunya, el 17 de novembre de 2019.

¹⁹Aquesta és una anàlisi ràpida a tall d'introducció, per tal de situar al lector que no conega el context del barri. Per a una visió més detallada: Grup Aürt. (2015). *De la prolongació a la gentrificació*. Disponible en línia a: <<http://ateneullibertaricabanyal.wordpress.com/2015/10/19/de-la-prolongacio-a-la-gentrificacio-reflexions-sobre-el-conflicte-del-cabanyal-set-2015/>>; Diversos Autors. (2017). *La nova marca Cabanyal. El govern del canvi de formes però no de fons*. En *El Cor de la bèstia*, València: Caliu Espai Editorial; i Anònim. (2014); *Cuando la brisa hace caer las máscaras. Reflexiones acerca de la lucha en el Cabanyal*. (2005-2011).

²⁰Amb l'entrada del tripartit del Govern de la Nau a l'ajuntament —Compromís, PSOE i Podem— i la declaració del PEPRI com a espoli per part del govern central.

²¹Per comunitats en lluita entenem espais de relacions comunitàries —locals— on poder aprendre a relacionar-nos fora de les regles socials del capitalisme, basades en el suport mutu, l'acció directa, l'horitzontalitat, el valor d'ús i no de canvi, la companyonia, la solidaritat, la reciprocitat, el respecte, l'antiautoritarisme, l'autonomia, etc.; i on sobretot, aprendre que sols des de la lluita es pot canviar l'"estat de les coses".

²²*cf.* Anònim. *op. cit.*

²³Com que el nom d'Espai Veïnal del Cabanyal ja era conegut a tot el barri, decidirem no canviar-lo sinó simplement afegir-li el subtítol "Sindicalisme de Barri".

²⁴Com que no és l'objecte d'aquest text no entrarem a analitzar-lo, solament dir que aquest, tal com està redactat actualment, no suposarà cap barrera ni impediment al procés gentrificador que està vivint el barri.

²⁵A diferència d'altres barris de la ciutat o, fins i tot, d'altres ciutats, al Cabanyal hem aplegat a tenir centenars d'habitatges de titularitat pública buits, més de 600 entre solars i cases. Una quantitat molt elevada en relació als que es troben en mans de bancs o són de propietat privada. Això s'explica perquè durant els anys del boom immobiliari —als noranta i dos mil—, un pla urbanístic prohibia la venda d'habitatges entre particulars i/o entitats financeres en gran part del barri, permetent únicament la venda a l'Ajuntament.

²⁶Escrit a la tardor del 2019, disponible en línia a:
<www.facebook.com/EspaiCabanyal/posts/2513437682104960>

²⁷Tot i que hem optat per prescindir d'alguns apartats dels diferents textos que componen el llibre, per tal de no repetir-se, en aquest cas hem considerat interessant comprovar com distints col·lectius han arribat a conclusions molt similars. (N. dels E.).

Índex

Editorial	5
Federación Anarquista de Gran Canaria	9
Sindicat de Barri del Poble Sec	25
Espai Veïnal del Cabanyal	69
Notes	95

